

Kultur- og likestillingsdepartementet

HØRINGSNOTAT

FORSLAG TIL LOV OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER I
ORGANISASJONSLEDD TILKNYTTET NORGES IDRETTSFORBUND
IFM. SEKSUELLE OVERGREP, TRAKASSERING OG VOLD MV. I
IDRETTE

Høringsfrist 01.06.2024

Innhold

1	Innledning.....	5
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6
2.1	Om Norges idrettsforbund (NIF) og idrett i Norge	6
2.1.1	Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)	6
2.1.2	Norges idrettsforbunds eget sanksjonsregelverk.....	8
2.1.3	Behandling av personopplysninger i idretten i dag.....	10
2.1.4	Barn og unge og andre sårbare grupper i idretten.....	12
2.1.5	Avgrensning mot annen idrett og andre fritidsaktiviteter.....	12
2.2	Om behovet for verktøy for å kunne sikre en trygg arena for deltakelse	12
2.2.1	Innledning.....	12
2.2.2	Kunnskapsgrunnlag om overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.....	14
2.2.3	Forebygging og håndtering av seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten	17
2.3	Erfaringer fra andre land	21
3	Gjeldende rett.....	22
3.1	Innledning	22
3.2	Personvernrettigheter etter Grunnloven, EMK og Barnekonvensjonen..	23
3.3	Personopplysningsloven og personvernforordningen	24
3.3.1	Grunnlag for å behandle personopplysninger	24
3.3.2	Grunnprinsipper for behandling av personopplysninger	25
3.3.3	Behandlingsansvarlig og databehandler	26
3.3.4	Særlig om barn som registrerte.....	26
3.4	Politiregisterloven og politiregisterforskriften	26
3.4.1	Generelle krav – vandelskontroll	26

3.4.2	Om barneomsorgsattester	27
3.4.3	Om politiets behandling av personopplysninger	28
3.5	Likestillings- og diskrimineringsloven	28
3.6	Personopplysninger i arbeidsforhold	29
3.7	Plikt til å avverge og hjelpe etter straffeloven.....	30
3.7.1	Avvergingsplikten – straffeloven § 196.....	30
3.7.2	Hjelpeplikten – straffeloven § 287	31
4	Behov for ny lovregulering	31
5	Departementets forslag.....	33
5.1	Innledning	33
5.2	Grunnlag for behandling av alminnelige personopplysninger i idretten	33
5.3	Lovens virkeområde	34
5.4	Formålet med behandlingen av personopplysninger - definisjoner.....	35
5.4.1	Innledning.....	35
5.4.2	Seksuelle overgrep mv.	35
5.4.3	Trakassering mv.....	37
5.4.4	Vold mv.	39
5.5	Behandlingsansvarlig	40
5.6	Behandling av særlige kategorier personopplysninger	41
5.6.1	Innledning.....	41
5.6.2	Hvilket unntak kan åpne for behandling av særlige kategorier personopplysninger i idretten?	42
5.6.3	Hvilke personopplysninger er det aktuelt å behandle?	43
5.6.4	Forholdsmessighetsvurdering	46
5.7	Behandling av opplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser.....	48
5.7.1	Innledning.....	48

5.7.2	Behov for egen hjemmel til å behandle opplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser	49
5.7.3	Hvilke opplysninger skal behandles?	49
5.8	Hvem det kan behandles personopplysninger om	55
5.9	Deling av personopplysninger	59
5.9.1	Deling av personopplysninger mellom organisasjonsledd i Norges idrettsforbund	59
5.9.2	Deling av opplysninger om offer for handlinger som omfattes av loven	60
5.9.3	Behandling av uverifiserte opplysninger og andre begrensninger ...	61
5.10	Tiltak for å ivareta de registrertes grunnleggende rettigheter og interesser	62
5.10.1	Innledning.....	62
5.10.2	Tilgangsstyring	62
5.10.3	Personopplysningssikkerhet.....	63
5.10.4	Innhenting og registrering	65
5.10.5	Lagringstid	66
5.10.6	Nærmere om ivaretagelse av den registrertes rettigheter	66
5.11	Behov for forskriftshjemmel	67
6	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	68
7	Lovforslag.....	69

1 Innledning

Departementet legger med dette frem forslag til lovbestemmelser for behandling av særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter personvernforordningen artikkel 9 og 10 i organisasjonsledd tilknyttet Norges idrettsforbund. Formålet med loven er å sikre en forsvarlig behandling av slike personopplysninger i organisasjonsledd tilknyttet Norges idrettsforbund når det er nødvendig å behandle opplysningene for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.

Med organisasjonsledd menes Norges idrettsforbunds sentrallledd, idrettskretser, særforbund, særkretser, regioner, idrettsråd og idrettslag. Norges idrettsforbunds påtalenemnd, domsorgan og appellorgan skal også regnes som organisasjonsledd i denne loven. Organisasjonsleddene er nærmere beskrevet i kapittel 2.1.1 og 2.1.2.

Idretten skal være en trygg arena for både barn og voksne å delta i, men særlig er hensynet til å kunne skape trygge rammer for barn og unges deltakelse i idretten et sentralt hensyn bak dette forslaget. Idretten er en av de viktigste oppvekstarenaene. Av den totale medlemsmassen i idrettslag tilknyttet Norges idrettsforbund utgjør omtrent halvparten barn og unge. Over 90 % av barn og unge er med i et idrettslag i løpet av oppveksten.

Bakgrunnen for forslaget er idrettens behov for å behandle personopplysninger for å kunne forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten. Personopplysningsloven og personvernforordningen stiller krav til når og hvordan personopplysninger kan behandles. For å behandle personopplysninger må det finnes et behandlingsgrunnlag. For å behandle særlige kategorier personopplysninger, som for eksempel helseopplysninger eller opplysninger om etnisitet, seksuelle forhold og seksuell orientering, vil det i mange tilfeller kreves et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett.

Behandlingen av personopplysninger i idretten utføres i dag ofte for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i, eller behandlingen er nødvendig for formål knyttet til en berettiget interesse. I noen konkrete tilfeller benyttes samtykke som behandlingsgrunnlag for behandling av personopplysninger i idretten, for eksempel til behandling av særlige kategorier av personopplysninger innen toppidretten og i paraidretten.

Når det gjelder andre saker hvor idretten får tilgang til personopplysninger som kan inneholde særlige kategorier personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og opplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser etter forordningens artikkel 10, finnes det ikke et klart rettslige grunnlag for å behandle slike opplysninger. Dette gjelder for eksempel saker som mottas via varslingskanaler som organisasjonsleddene har etablert, mottak av informasjon fra politiet, behandling av saker i påtalenemnd, og sanksjonssaker i disiplinærutvalg og i domsorganer. Norges idrettsforbund har pekt på at idrettens mulighet til å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering, inkludert seksuell trakassering, og vold begrenses av manglende hjemmelsgrunnlag tilpasset idretten. Departementet foreslår derfor at det etableres et

supplerende rettsgrunnlag i lov for den behandlingen av personopplysninger som er nødvendig for at idretten skal kunne ivareta disse formålene.

Dette lovforlaget er begrenset til å foreslå hjemler som anses nødvendig for å sikre at idretten er en trygg arena for deltakelse. Departementet definerer i kapittel 5.4.2, 5.4.3 og 5.4.4 hva som legges i «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.». Definisjonene knyttes så langt det er mulig opp mot eksisterende regelverk. Departementet presiserer i definisjonene hva som inkluderes i «med videre». Det understrekes at adgang til å samle inn opplysninger i medhold av denne loven, begrenser seg til det som eksplisitt følger av kapittel 5.4.2 om «seksuelle overgrep mv.», «trakassering mv.» i kapittel 5.4.3 og «vold mv.» i kapittel 5.4.4.

Departementet vil også kartlegge behovet i andre frivillige organisasjoner for tilsvarende hjemler for behandling av personopplysninger som dette høringsnotatet foreslår at skal gjelde kun for idretten som er organisert under Norges idrettsforbund. Siden frivillig sektor er sammensatt av et bredt spekter av organisasjoner som har vidt forskjellige medlemsmasser og jobber på forskjellige måter, vil en slik kartlegging være omfattende og ta tid. Avhengig av resultatet av departementets kartlegging, vil det kunne foreslås egne lovbestemmelser for frivilligheten for øvrig på et senere tidspunkt, dersom behovet for et slikt regelverk er til stede. Departementet viser videre til at regjeringen arbeider med en melding til Stortinget om seksuell trakassering, som blant annet vil omhandle seksuell trakassering på barn og voksnes fritidsarenaer. Meldingen vil gjøre rede for utfordringer, peke ut retningen for det framtidige arbeidet mot seksuell trakassering og foreslå tiltak.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Om Norges idrettsforbund (NIF) og idrett i Norge

2.1.1 Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), heretter omtalt som Norges idrettsforbund, er det øverste organet og fellesorganisasjonen for idretten i Norge og har ca. 1,9 millioner medlemskap fordelt på ca. 9500 idrettslag. Ifølge SSBs Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner, sist oppdatert i 2020, ble det utført ca. 34 100 frivillige årsverk i norsk idrett, tilsvarende ca. 58 millioner dugnadstimer.

Idrettstinget er Norges idrettsforbunds høyeste myndighet og avholdes hvert andre år. Idrettsstyret er Norges idrettsforbunds høyeste myndighet mellom idrettstingene. Styret har som oppgave å gjennomføre de vedtak som er fattet på tinget, samt andre fellesoppgaver både nasjonalt og internasjonalt.

Norges idrettsforbund har fastsatt vedtekter som de refererer til som NIFs lov¹ og som styrer organisasjonens virksomhet. Endringer i NIFs lov vedtas av idrettstinget. NIFs lov har bestemmelser som gjelder den generelle styringen av organisasjonen, økonomi, bestemmelser om gjennomføring av årsmøte og idrettsting og bestemmelser om idrettsstyret. Videre gir NIFs lov også regler om oppgaver og ansvar for idrettskretsene, særforbundene, særkretser/regioner, idrettsråd og idrettslag. Regelverket inkluderer også idrettens markeds- og rettighetsbestemmelser, regler om avtaler og samarbeid med næringslivet og bestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser.

Sentralledet i Norges idrettsforbund ivaretar flere sentrale støttefunksjoner og fellestjenester på vegne særforbund, idrettskretser og idrettslag, herunder kompetanseutvikling, oppfølging av verdigrunnlag og regelverk for barne- og ungdomsidrett, juridisk bistand og håndtering av økonomiske spørsmål. Olympiatoppen er organisert som en avdeling i Norges idrettsforbund, og har det operative ansvaret for utvikling av norsk toppidrett, og har et helhetlig ansvar for resultatene i norsk toppidrett.

Idrettskretsene er regulert i NIFs lov kapittel 5 og er et felles organ for idretten i sitt geografiske område. Idrettslagene i Norges idrettsforbund er medlemmer av sin respektive idrettskrets. Idrettskretsen skal arbeide overfor fylkeskommunen, regionale organer og etater og kommunene for å styrke idrettens rolle og bedre idrettslagenes rammevilkår. De skal utføre service- og støtteoppgaver overfor idrettsråd, særkretser/regioner og idrettslag, og de skal drive informasjons- og opplysningsvirksomhet om idrettens verdier og verdiskapning.

Særforbundene er regulert i NIFs lov kapittel 6. Det er per i dag 55 særforbund som er medlemmer av Norges idrettsforbund. Særforbundene organiserer og leder de ulike idrettene, og de har ansvar for konkurransevirkosomheten og utvikling av særidretten både nasjonalt og internasjonalt. Et særforbunds medlemsorganisasjoner er idrettslag som er tatt opp i Norges idrettsforbund og i særforbundet, og lagenes medlemmer er samtidig medlemmer i de aktuelle særforbundene.

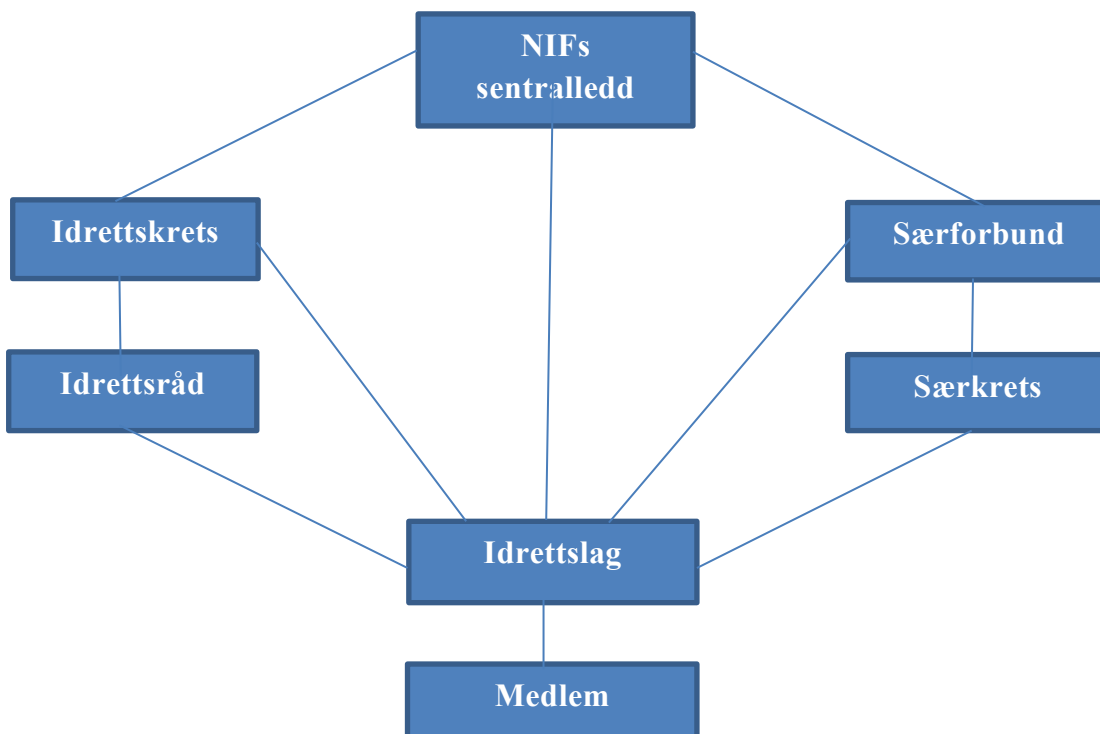
Særkretser/regioner er regulert i NIFs lov kapittel 7. De opprettes, sammenslås og nedlegges av særforbundene. Med region menes sammenslåtte særkretser og særkretser som har et geografisk område som er større enn et fylke. Særkretsens/regionens formål er å arbeide for idrettens utvikling innen kretsen/regionen og å fremme samarbeid mellom lagene. Blant deres viktigste oppgaver er å gjennomføre utdanningstiltak og å sørge for den praktiske gjennomføringen av kamper, stevner og liknende innen deres idrett.

Idrettsrådene er regulert i NIFs lov kapittel 8. Idrettsråd opprettes, sammenslås og oppløses av idrettskretsen. I alle kommuner med mer enn tre idrettslag skal idrettslagene være tilsluttet et idrettsråd. Idrettsrådene skal arbeide for best mulige forhold for idretten i kommunen. De skal være en arena for samarbeid mellom lagene, mellom lagene og de kommunale myndigheter og mellom lagene og idrettskretsen.

¹ Link: [nifs-lov-per-261023.pdf \(idrettsforbundet.no\)](https://www.idrettsforbundet.no/nifs-lov-per-261023.pdf)

Idrettslagene er regulert i NIFs lov kapittel 10. Idrettslagene utgjør det lokale grunnplanet i Norges idrettsforbund. Søknad om medlemskap sendes idrettskretsen, som innhenter uttalelse fra idrettsråd og særforbund. Et nytt idrettslag kan ikke tas opp som medlem i Norges idrettsforbund uten samtykke fra særforbundet. Lag med én idrett kalles sær-idrettslag, mens lag med flere grupper av idretter kalles fleridrettslag. Bedriftsidrettslag rekrutterer sine medlemmer fra arbeidsplasser og ulike faglige sammenslutninger.

Norges idrettsforbunds organisasjonsstruktur:

2.1.2 Norges idrettsforbunds eget sanksjonsregelverk

NIFs lov har også egne bestemmelser om sanksjoner og straff ved brudd på idrettens regler, inkludert bestemmelser om skyld, forsøk, medvirkning, foreldelse, saksbehandling og benådning. Det er tre nivåer av sanksjoner: alminnelige disiplinærforføyninger (§ 1-1), sanksjoner etter særforbunds regelverk (§ 1-2) og straff (§§ 1-3 flg.). De to første sanksjonstypene kan ilegges administrativt, mens straff etter §§ 1-3 flg. bare kan ilegges av et domsorgan i idretten. Per i dag er det kun Norges idrettsforbund og Norges fotballforbund som har domsorganer.

Alminnelige disiplinærforføyninger etter § 1-1 er disiplinære sanksjoner som organisasjonsledd i Norges idrettsforbund kan ilegge uten at de særskilte saksbehandlingsreglene i straffebestemmelsene i NIFs lov følges. Det er i stedet inntatt et

generelt krav om forsvarlig saksbehandling. Sanksjoner etter denne bestemmelsen er begrenset og kan ilegges som følge av brudd på idrettens regelverk, vedtak eller alminnelig god oppførsel. Dersom det skal ilegges sanksjoner som overskrider rammene i § 1-1, må saken reises som en straffesak etter §§ 1-3 flg. for et domsorgan. Da gjelder særlige saksbehandlingsregler, se nedenfor. Alminnelige disiplinærforføyninger får kun virkning innenfor det aktuelle organisasjonsleddet.

Særforbund har ofte egne regler, typisk kamp- og konkurranseregler, som gir hjemmel for sanksjoner. Norges idrettsforbunds sanksjonsregelverk § 1-2 inneholder rammer for hvor omfattende sanksjoner som kan ilegges av et særforbund. Særforbund kan for eksempel ilegge utelukkelse i inntil ett år med hjemmel i eget regelverk. Sanksjonene kan ilegges uten at de særskilte saksbehandlingsreglene i straffebestemmelsene (§§ 1-3 flg.) følges. Det er i stedet inntatt et generelt krav i Norges idrettsforbunds sanksjonsregelverk om at særforbund ikke kan tildele sanksjoner etter særforbundets eget regelverk uten at saken er undergitt en forsvarlig saksbehandling tilpasset sakens karakter, omstendighetene for øvrig, og de konsekvenser en reaksjon vil kunne få for den saken gjelder. Dersom det skal ilegges sanksjoner som overskrider rammene i § 1-2, må saken reises som en straffesak etter §§ 1-3 flg. for et domsorgan. Da gjelder særlige saksbehandlingsregler, se nedenfor.

Sanksjoner som ilegges av et særforbund etter § 1-2 får kun virkning innenfor det aktuelle særforbundet, og ikke virkning for alle organisasjonsledd under Norges idrettsforbund. Ved illeggelse av en utelukkelse på mer enn seks måneder, skal imidlertid avgjørelsen sendes til Norges idrettsforbunds domsorganer for vurdering av om sanksjonen skal utvides til å omfatte flere organisasjonsledd. Dersom det, etter særforbundets vurdering, bør ilegges strengere sanksjoner enn det § 1-2 gir hjemmel til, for eksempel en utelukkelse på mer enn ett år, skal også saken påtales til Norges idrettsforbunds domsorganer etter § 1-12. Dette betyr at de mest alvorlige sakene, som seksuelle overgrep, vil bli behandlet av et domsorgan etter Norges idrettsforbunds sanksjonsregelverk §§ 1-3 flg.

Som nevnt er Norges fotballforbund det eneste særforbundet i Norges idrettsforbund som har egne straffebestemmelser (NFFs Reaksjonsreglement kapittel 2 og NFFs lov kapittel 11). Norges fotballforbund har også egne domsorganer (doms- og sanksjonsutvalget og ankeutvalget) som har myndighet til å ilegge sanksjoner for brudd på straffebestemmelsene. Selv om Norges fotballforbunds domsorganer formelt har myndighet til å behandle saker om for eksempel seksuelle overgrep, er utgangspunktet at slike saker vil bli oversendt Norges idrettsforbunds domsorganer for å sikre at ilagte sanksjoner får virkning for samtlige organisasjonsledd under Norges idrettsforbund, og ikke kun innenfor Norges fotballforbund.

For å kunne ilegge straff etter § 1-3 flg. må saken behandles av et Norges idrettsforbunds domsorganer, henholdsvis Norges idrettsforbunds domsutvalg og appellutvalg. For at en sak skal kunne behandles av domsorganet må det foreligge en påtale, det må foreligge skyld og forholdet må ikke være foreldet. Beviskravet i idrettens straffesaker er klar sannsynlighetsovervekt. Den som påtales kan ved særlige grunner få dekket rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand. Ordningen er behovsprøvd og følger

beløpsgrensene for inntekt og formue som er fastsatt i forskrift til lov om fri rettshjelp kapittel 1.

En straffesak kan enten bringes direkte inn for Norges idrettsforbunds domsutvalg av styrene i et organisasjonsledd, eller sendes via Norges idrettsforbunds påtalenemnd. Både styret i et organisasjonsledd og enkeltmedlemmer har myndighet til å anmode påtalenemnda om påtale. Det er opp til påtalenemnda om den mener forholdet skal påtales. Hvis påtalenemnda beslutter å påtale forholdet til Norges idrettsforbunds domsutvalg er det nemnda som blir part i saken og ikke den eller de som har anmodet om påtale. Det er deretter opp til Norges idrettsforbunds domsutvalg å avgjøre om det skal ilegges en straff, og i så fall omfanget av denne. Avgjørelsen skal begrunnes. Det skal redegjøres for hvilket forhold som anses som bevist og hvilken straffebestemmelse som legges til grunn. Partene i den aktuelle saken kan anke en avgjørelse til Norges idrettsforbunds appellutvalg.

Etter Norges idrettsforbunds sanksjonsregelverk § 1-4 (1) b) kan en person som «begår seksuelle overgrep eller seksuell trakassering» ilegges en sanksjon. Vedkommende vil også kunne bli ilagt en midlertidig suspensjon i påvente av en endelig avgjørelse. Personen vil typisk bli ilagt forbud mot å ha valgte og oppnevnte tillitsverv og forbud mot å delta i organisert trening og konkurranser. Håndheving av slike reaksjoner er avgjørende for å forebygge nye overgrep på individnivå. I henhold til Norges idrettsforbunds lov er alle organisasjonsledd forpliktet til å håndheve og respektere slike avgjørelser. Etablert praksis er at Norges idrettsforbund i slike saker varsler aktuelt idrettslag, særforbund og idrettskrets om at personen er ilagt en sanksjon, men uten å informere om hvilke bestemmelser vedkommende har brutt. I denne sammenheng vil det derfor ikke være nødvendig å kunne behandle opplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Etter sanksjonsregelverket § 1-4 (1) i) kan en person som «fremsetter diskriminerende eller hatefulle ytring, bærer eller viser tekst eller symbol som er egnet til å true, forhåne, fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunnlag av hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, religion, livssyn, seksuelle orientering, kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller funksjonsnedsettelse», ilegges en sanksjon. I tillegg er tribunevold særlig nevnt i samme bestemmelse punkt 2.

2.1.3 Behandling av personopplysninger i idretten i dag

Idretten behandler personopplysninger om medlemmer, andre som deltar i den idrettslige aktiviteten, og personer som på annen måte tilrettelegger for aktivitet eller utfører oppgaver for idretten enten som frivillige, tillitsvalgte eller ansatte. Av den totale medlemsmassen utgjør omtrent halvparten barn og unge.

Norges idrettsforbund vurderer at deres behandling av alminnelige personopplysninger vil ha grunnlag i artikkel 6 nr. 1 bokstav b eller f, og krever ikke et supplerende grunnlag i nasjonal rett. Personopplysningene som behandles er i all hovedsak navn, kontaktinformasjon, familierelasjoner, betalingskrav, lisens, forsikring, påmeldinger til kurs og konkurranser, resultater, roller personen har i idretten og annen informasjon som er relatert til personens medlemskap, aktivitet og tilknytning til idretten. For ansatte

behandles informasjon som er nødvendig for den enkeltes ansettelsesforhold, tilsvarende som for ansettelse i virksomheter utenfor idretten.

I tillegg kan idretten få tilgang til personopplysninger som kan inneholde særlige kategorier personopplysninger etter forordningen artikkel 9 og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter forordningen artikkel 10. Dette gjelder saker som for eksempel mottas via varslingskanaler som organisasjonsleddene har etablert, informasjon fra politiet, behandling av saker i påtalenemnd, og sanksjonssaker i disiplinærutvalg og i domsorganer. Det kan være utfordrende å behandle slike saker uten et klart grunnlag i lov for å behandle personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og 10.

På noen områder benyttes samtykke som behandlingsgrunnlag for behandling av personopplysninger i idretten, for eksempel til behandling av særlige kategorier av personopplysninger innen toppidretten. Dette vil primært være helseopplysninger, for eksempel bruk av helseattester i konkurransesammenheng eller klassifisering etter type funksjonsnedsettelse i paraidretten.

Ved behandling av personopplysninger i forbindelse med ansettelse av personer er det rettslige grunnlaget for behandlingen samtykke etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a og eventuelt artikkel 9 nr. 2 bokstav a. For å oppfylle arbeidsrettslige forpliktelser er behandlingsgrunnlaget som hovedregel artikkel 6 nr. 1 bokstav b og artikkel 9 nr. 2 bokstav b. Det følger i tillegg av personopplysningsloven § 6 at personopplysninger som nevnt i artikkel 9 nr. 1 (særlige kategorier personopplysninger) kan behandles for å gjennomføre arbeidsrettslige plikter eller rettigheter. Disse behandlingsgrunnlagene krever ikke ytterligere supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett. I tillegg vil behandling av personopplysninger i disse tilfellene være nærmere regulert i for eksempel arbeidsmiljøloven.

I noen sammenhenger behandles også personopplysninger i idretten ifm. strømming eller annen bildeoverføring av idrettsarrangementer. I slike sammenhenger må det tas hensyn til både barn og voksnes personvern og foretas en interesseavveining. Vurderingen vil være strengere når det gjelder beskyttelse av barn og unges personvern. Departementet viser i denne forbindelse særlig til diskusjonen rundt strømming av barne- og ungdomsidrett, hvor Datatilsynet nylig gav ut en veileder om strømming av idrettsarrangementer for barn.² Datatilsynet konkluderer med at strømming av idrett hvor flere barn eller unge filmes samtidig, ofte ikke kan gjennomføres lovlig etter personvernregelverket, med mindre det er snakk om toppidrett eller allmenn interesse. I individuelle idretter må det normalt innhentes samtykke fra barnets foreldre.

² [Strømming av idrettsarrangement for barn | Datatilsynet](#)

2.1.4 Barn og unge og andre sårbare grupper i idretten

Idretten er blant våre viktigste oppvekstarenaer. Bred og inkluderende deltakelse på disse arenaene er en sentral prioritering for regjeringen. Trygge rammer for barn og unges deltakelse er en forutsetning for å realisere dette målet.

Tall innhentet fra Norges idrettsforbund viser at organisasjonen hadde totalt 1 831 893 medlemmer i 2022. Av disse utgjorde barn mellom 0 - 5 år ca. 4 % (72 889), barn mellom 6 - 12 år ca. 26 % (478 065) og unge mellom 13 - 19 år ca. 17 % (307 472). Andelen barn og unge er trolig enda høyere blant de aktive medlemmene.

I Ungdata for årene 2020 og 2021 svarer 93 % av unge i alderen 13-18 år at de har vært med i et idrettslag under oppveksten. Videre svarer 75 % (2020) og 74 % (2021) at de har vært med i et idrettslag etter at de begynte på ungdomsskolen. Det er svært små forskjeller i andelen jenter og gutter som har vært innom organisert barne- og ungdomsidrett.

Personer med utviklingshemming som deltar i idrett er, i likhet med barn og unge, også en sårbar gruppe med særlig behov for beskyttelse. Norges idrettsforbund har forskjellige tilbud til personer med utviklingshemming som ønsker å delta i idrett. Noen deltar i separate grupper med tilpasset aktivitet, mens andre er integrerte i ordinære grupper i forskjellige idrettslag. Idretten har imidlertid ikke statistikk over antall personer med utviklingshemming som deltar i idrett.

Idretten har som et overordnet mål å sikre trygge idrettsarenaer, særlig for barn og unge. Lovforslaget har som formål å bidra til dette.

2.1.5 Avgrensning mot annen idrett og andre fritidsaktiviteter

Barn og ungdom driver også selvorganisert idrett og annen idrett som ikke faller inn under organisert idrett i regi av Norges idrettsforbund, samt andre typer fritidsaktiviteter hvor frivillige engasjeres i arbeidet. I denne høringen avgrenses det mot aktivitet som ikke foregår i regi av Norges idrettsforbund. Bakgrunnen for dette er at slik aktivitet foregår i mange ulike organisasjoner, eller uten tilknytning til en organisasjon. Det er derfor vanskelig å lage generelle regler for behandling av personopplysninger når behandler, type informasjon som er aktuelt å behandle og muligheter for personvernssikkerhet vil variere fra tilbud til tilbud. Departementet vil i en egen prosess utrede behovet for tilsvarende personvernregler som foreslås i dette høringsnotatet for andre frivillige organisasjoner.

2.2 Om behovet for verktøy for å kunne sikre en trygg arena for deltakelse

2.2.1 Innledning

Regjeringens folkehelsemelding, Meld. St. 15 (2022-2023), konkluderer med at seksuelle overgrep er et folkehelseproblem. Meldingen peker også på at det fortsatt er høye forekomster av alvorlig fysisk vold, partnervold og seksuelle overgrep i Norge. En av fem

norske kvinner rapporterer at de har blitt voldtatt minst en gang og halvparten av norske menn opplyser at de har blitt utsatt for alvorlig fysisk vold.

Frivillige organisasjoner, herunder idretten, forvalter en tillit i det norske samfunnet. Å drive en organisasjon medfører et ansvar for å forvalte denne tilliten på en god måte som gagnar både frivilligheten og samfunnet som helhet. Å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. inngår som en sentral del av dette arbeidet. Det er derfor viktig at idretten gis nødvendige redskap til å ivareta arbeidet på dette området. Mens arbeidslivet har klare regelverk og ansvarsforhold, blant annet gjennom utstrakt lovregulering av arbeidsmiljø og arbeidskontrakter, er frivillige organisasjoners forhold til sine medlemmer og frivillige løsere. Frivillige organisasjoner er i praksis selvregulerende, ved at de følger egne vedtekter og retningslinjer innenfor rammen av norsk lov og selv reagerer på brudd på disse. Frivilligheten har heller ingen instans over seg som tilsvarer Arbeidstilsynet, som kan fungere som kompetansebase og passe på at organisasjonene følger opp ansvaret sitt.

Undersøkelser fra arbeidslivet viser at seksuell trakassering påvirker arbeidsmiljøet på arbeidsplassen og den enkelte arbeidstaker, som reagerer med alt fra stress og ubehag til alvorlige psykiske helseplager som angst, depresjon og selvmord (Nielsen & Einarsen, 2012). Det er ikke grunn til å tro at skadevirkningene i idretten er annerledes enn på en arbeidsplass. Videre peker regjeringens folkehelsemelding på at de som har opplevd vold, har høyere nivå av angst, depresjon og posttraumatisk stress. Disse skadevirkningene vil også følge av vold som forekommer i en idrettslig sammenheng.

De mange nære relasjonene i idretten kan skape ekstra utfordringer. Norges idrettsforbund omtaler konsekvensene av overgrep fra en trener mot en utøver på følgende måte³:

«Det er viktig å være klar over at skyld- og skamfølelsen kan bli svært sterk i en situasjon hvor overgrep har skjedd fra trener mot utøver. Dette fordi utøveren vil strekke seg langt for å oppnå fremgang, og kan således føle at de selv er ansvarlige for overgrepene som har skjedd. Svært mange som har vært utsatt for overgrep fra en person de hadde en relasjon til opplever også store vansker med å kunne stole på sine egne vurderinger. Dette får fatale konsekvenser i samspill med andre, men også på andre av livets områder. For en idrettsutøver kan det føre til at man blir ute av stand til å fortsette.

Det sier seg selv at flere av disse reaksjonene vil kunne ha innflytelse på idrettsprestasjonen, uavhengig av hvilket nivå utøverne befinner seg på. Dette gjelder først og fremst utøvere som utsettes direkte for seksuell trakassering og overgrep, men det kan også ha samme negative effekt på utøvere som er vitne til dette.»

³ Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité: *Informasjon om og retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep i idretten* (2010) Link:[brosjyre_seksuell-trakassering_norsk_web_red2022.pdf](https://www.idrettsforbundet.no/medlemsnyheter/2022/01/20220120-111613) (idrettsforbundet.no)

Idretten forvalter et ansvar for å ivareta de som deltar i den idrettslige aktiviteten. Dette gjelder særlig for barn, unge og andre sårbare grupper. Når et barn deltar i aktiviteten et idrettslag tilbyr, innebærer det at idrettslaget får ansvaret for barnet i den perioden aktiviteten varer. Dette ansvaret har blant annet gitt seg utslag i at Norges idrettsforbund har tegnet en felles barneidrettsforsikring for alle barn som deltar i aktivitet i regi av et idrettslag. Norges idrettsforbund krever dessuten fremvisning av en gyldig politiattest (barneomsorgsattest) uten merknader for alle personer over 15 år som utfører oppgaver som innebærer et ansvars- eller tillitsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming. De stiller også krav til at alle idrettslag som tilbyr aktivitet for denne gruppen må ha en politiattestansvarlig som følger opp politiattestordningen. Dette gjøres for at personer som kan utgjøre en risiko for overgrep eller skadelig innflytelse forhindres fra å påta seg slike oppdrag.

Alle idrettslag som driver aktivitet rettet mot barn er dessuten pålagt av Norges idrettsforbund å ha en barneidrettsansvarlig. Ansvaret viser seg også gjennom idrettens bestemmelser om barneidrett og idrettens barnerettigheter, som setter barnas behov i sentrum, og som uttrykker de verdiene som skal ligge til grunn for barneidretten i Norge. Blant rettighetene heter det at «[b]arn har rett til å delta i et trygt treningsmiljø, fritt for press og utnyttelse.» Dette ansvaret stiller krav til idrettslaget, som må sørge for trygge og gode rammer for barn og unge som deltar i den idrettslige aktiviteten idrettslaget tilbyr.

Til tross for utstrakt forebyggende virksomhet i idretten, forekommer seksuelle overgrep, trakassering og vold i idretten, som i andre typer organisasjoner.

For idretten vil det være viktig å ha de nødvendige verktøyene for å kunne håndtere slike saker, både for å kunne reagere i den aktuelle situasjonen og for å kunne forebygge nye situasjoner knyttet til samme eller lignende forhold. Ett slikt verktøy er å ha tilstrekkelig grunnlag i lov til å kunne behandle nødvendige personopplysninger. Behandling av personopplysninger vil i slike sammenhenger ikke alltid være i den registrertes interesse. Det må da gjøres en vurdering av hensynet til den registrerte i lys av formålene som søkes oppnådd. I noen sammenhenger vil det imidlertid kunne være i den registrertes interesse at konkrete forhold avdekkes og reageres mot.

2.2.2 Kunnskapsgrunnlag om overgrep, trakassering og vold mv. i idretten

2.2.2.1 Innledning

Det er forsket lite på forekomsten av ulike typer krenkelser i ungdomsidretten eller norsk idrett for øvrig. Til tross for at det har vært arbeidet målrettet fra idrettens side med forebygging av mobbing, diskriminering, seksuell trakassering og overgrep i norsk idrett, har kunnskapsgrunnlaget vært noe mangelfullt. Derfor har Norges idrettsforbund, i samarbeid med Norges idrettshøgskole, igangsatt et forskningsprosjekt kalt «Krenkende opplevelser i idretten». Prosjektet vil pågå til våren 2024. Undersøkelsen skal kunne gi svar på hva som er omfanget av ulike typer krenkelser blant aktive medlemmer i idretten, hvem som har opplevd slike hendelser, hvem som har utsatt andre for krenkende adferd, og hvor krenkende hendelser har skjedd. Undersøkelsen vil også søke å gi svar på om

personer varsler om slike hendelser, og i så fall til hvem, og eventuelt hvorfor de velger å ikke varsle.

Til tross for lite forskning på feltet, viser kunnskapsgrunnlaget som foreligger, enkeltsaker som er meldt til Norges idrettsforbund og saker som har vært presentert i media at alvorlige former for krenkelser forekommer i idretten.

Norges idrettsforbunds brosjyre om sine egne retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep i idretten, gir følgende situasjonsbeskrivelse:

«Undersøkelser både i Norge og utlandet tyder på at seksuell trakassering forekommer i alle idretter og på alle nivåer. Utøvere utsettes for trakassering omtrent like ofte fra andre utøvere som fra personer i støtteapparat/ledelse. Både kvinner og menn utsettes for trakassering og overgrep, fra begge kjønn. Studier viser at seksuell trakassering er noe som først og fremst jenter og kvinner utsettes for av menn. Man antar imidlertid at både når det gjelder seksuell trakassering og seksuelle overgrep er det store mørketall, ikke minst for gutter. Forskning viser at risikoen for å bli utsatt for dette er større i organisasjoner og på arbeidsplasser hvor man ikke har noen forebyggingsstrategi, hvor overgriperen er veldig motivert og utøveren veldig sårbar. Nyere forskning viser også at ungdom under 18 år står for hele 30 prosent av alle seksuelle overgrep mot barn.

Seksuell trakassering og overgrep synes særlig å forekomme i garderobes, i/på idrettsanlegg, på reiser, i treners hjem eller bil og ved sosiale arrangementer. I sosiale sammenhenger er det først og fremst når det er alkohol med i bildet at seksuell trakassering og overgrep kan skje.»

2.2.2.2 Statistikk og forskning om overgrep og trakassering i idretten

I prosjektbeskrivelsen til «Krenkende opplevelser i idretten», vises det til at den mest omfattende norske undersøkelsen om krenkelser i idretten er over 20 år gammel og kun omfatter seksuell trakassering. Undersøkelsen var en del av Olympiatoppens Kvinneprosjekt (Fasting & Sundgot-Borgen, 2000). Her fant man blant annet at 28 % av de kvinnelige eliteutøverne hadde opplevd seksuell trakassering fra personer i idrettsmiljøet. Noen år senere ble det gjennomført en omfangsundersøkelse blant 193 kvinnelige idrettsstudenter ved fire høyskoler om deres opplevelser av seksuell trakassering i organisert idrett. Her fant man at 21 % av idrettsstudentene hadde opplevd seksuell trakassering fra personer i idretten (Fasting et al., 2011). Disse to norske studiene omfattet kun seksuell trakassering av unge kvinner.

En pågående undersøkelse i videregående skole, som omfatter både mannlige og kvinnelige elite- og ikke-eliteutøvere, undersøker blant annet forekomst av seksuell trakassering og overgrep siste tolv måneder. Den første publikasjonen fra prosjektet⁴ fant

⁴ Nina Sølvberg, Monica Klungeland Torstveit, Jan H. Rosenvinge, Gunn Pettersen, Jorunn Sundgot-Borgen: *Sexual Harassment and Abuse among Young Elite Athletes, Recreational Athletes, and Reference Study: A Prospective Study* (2022), *Medicine & Science in Sports & Exercise* 54(11) p. 1869-1878.

at 38,6 % hadde opplevd seksuell trakassering og overgrep. Forekomsten var høyere blant jenter enn blant gutter. De fleste (83,1 %) hadde opplevd dette fra jevnaldrende (venner, andre utøvere, klassekamerater) mens 20,1 % hadde opplevd seksuell trakassering og overgrep fra trener/lærer/helsepersonell (Sølvberg et al., 2022). Igjen var det bare seksuell trakassering som ble målt.

Artikkelen *Seksuell trakassering og andre krenkelser i ungdomsidretten: Forekomst og mønstre i utsatthet* (Strandbu, Solstad, Stefansen og Frøyland, 2023)⁵ er den første studien som rapporterer forekomsten av seksuell trakassering og andre krenkelser i ungdomsidretten i Norge. Analysene er basert på data fra Oslo og viser at i overkant av ti prosent hadde fått negative, upassende eller sårende seksuelle kommentarer. Like mange var blitt truet, mobbet eller frosset ut. Fire prosent var blitt befølt på en seksuell måte mot sin vilje, mens tre prosent av de som gikk i videregående skole (spørsmålet ble bare stilt til denne gruppen) oppga «en annen form for seksuelt overgrep». Forskerne bak undersøkelsen konkluderer med at en ikke ubetydelig andel ungdommer opplever krenkelser i idretten, enten på trening, i forbindelse med konkurranser eller på reiser. Krenkelsene forekom både fra jevnaldrende og voksne i eget idrettslag. Undersøkelsen viser imidlertid at det oftere er jevnaldrende innen egen klubb enn en trener, lagleder eller annen voksen i idrettslaget som utsetter ungdom for seksuelle kommentarer og uønsket seksuell beføling. Likevel viser undersøkelsen at voksne i eget idrettslag står bak 20 % av tilfellene av negative seksuelle kommentarer og 28 % av tilfellene av seksuell beføling av ungdom. Forskerne peker på at opplevelsen av en krenkelse kan være like alvorlig for den som utsettes for den, uavhengig av om det er en ungdom eller en voksen som krenker, men at relasjons- og maktdynamikk vil være annerledes når det dreier seg om voksne og at dette antakelig vil kreve andre tiltak i idretten.

I undersøkelsen oppgir også en stor andel (ca. 50 %) å ha vært utsatt for krenkelser som er utført av «andre» som ikke er del av idrettslaget, uten at disse kan identifiseres nærmere i undersøkelsen. Forskerne peker imidlertid på at dette for eksempel kan dreie seg om utøvere/trenere/ledere/foreldre fra andre idrettslag eller tilskuere.

Den nevnte undersøkelsen viser videre at jenter (11 %) noe oftere enn gutter (8%) rapporterer om å ha vært utsatt for upassende eller sårende seksuelle kommentarer. Når det gjelder seksuell beføling eller andre overgrep, finner ikke forskerne kjønnsforskjeller. Seksuelle krenkelser i idretten er altså en generell utfordring og rammer ikke bare jenter. Undersøkelsen konkluderer også med at unge med etnisk minoritetsbakgrunn rapporterer oftere om krenkelser. Videre fant forskerne at ungdom med høy sosioøkonomisk status var mindre utsatt for seksuelle krenkelser enn ungdom med lav sosioøkonomisk status, noe forskerne peker på at er gjenkjennelig fra forskning om utsatthet blant ungdom generelt.

⁵ Åse Strandbu, Gerd Marie Solstad, Kari Stefansen og Lars Roar Frøyland: *Seksuell trakassering og andre krenkelser i ungdomsidretten: Forekomst og mønstre i utsatthet* (2023), Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning, vol. 4, utg. 1. Link: [Seksuell trakassering og andre krenkelser i ungdomsidretten: Forekomst og mønstre i utsatthet | Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning \(idunn.no\)](https://idunn.no/forekomst-og-moenstre-i-utsatthet)

Norges Fotballforbund, som det desidert største særforbundet, utarbeider sin egen årlige statistikk over uønskede hendelser. Norges Fotballforbunds statistikk om uønskede hendelser i norsk fotball i 2022⁶ viser at 213 av 624 registrerte uønskede hendelser gjaldt hets og trakassering. Seniorfotball for herrer, samt gutter 16 år og 19 år er gruppene med flest saker. De fornærmede er både dommere og motspillere. Statistikken viser også at en stor andel av sakene knyttet til hets og trakassering gjelder seksuell orientering (det Norges Fotballforbund kaller «homohets»). Det er også eksempler på saker om hets og trakassering på bakgrunn av etnisitet (rasisme) og nedsettende kommentarer om kropp/utseende. Norges Fotballforbund peker på at tendensen viser at det er en økning i hets- og trakasseringssaker.

2.2.2.3 Statistikk om vold i idretten

Det finnes ikke generell statistikk over voldshendelser i idretten i Norge. Norges Fotballforbunds statistikk om uønskede hendelser i norsk fotball i 2022 viser at 235 av 624 registrerte saker ble kategorisert som voldssaker, som omfatter alt fra spytting til dytting og slag.

Det er vanskelig å si noe om utviklingen i voldssaker i fotballen, da det er vanskelig å sammenligne tall fra 2022 med tall fra de siste foregående årene pga. pandemien som gav redusert kampaktivitet. I tillegg var ikke idrettens varslingskanal etablert, slik at det er grunn til å tro at det var større mørketall i tidligere år. Rapporter fra tidligere år viser likevel at voldssaker i fotballen har vært et problem i mange år. I rapporten fra 2022 peker imidlertid Norges Fotballforbund på at utviklingstendensen viser nedgang i voldssaker og økning i hets og trakassering.

Voldssakene viser at det er en klar overvekt av menn og gutter som er involvert i voldssaker. Videre er det i voldssaker spillere som står for nesten alle meldte saker. Volden er i all hovedsak rettet mot motspillere, og sjeldnere mot dommer eller medspiller. Trusselhendelser rettes imidlertid i større grad mot dommere enn spillere. Seniorfotball for herrer, samt gutter 16 år og 19 år skiller seg negativt ut i voldssaker, ifølge Norges Fotballforbund.

2.2.3 Forebygging og håndtering av seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten

2.2.3.1 Innledning – varslingskanalen MittVarsel

Norges idrettsforbunds visjon er «Idretts glede for alle». Idretten vurderer selv at seksuell trakassering og overgrep er i direkte strid med denne visjonen.⁷ Videre er det en del av

⁶ Norges Fotballforbund: *Uønskede hendelser i norsk fotball 2022*

⁷ Norges idrettsforbund: *Rettleiar for handtering av saker som gjeld seksuell trakassering og overgrep* [rettleiar-for-handtering-av-saker-som-gjeld-seksuell-trakassering-og-overgrep-pdf.pdf](https://www.idrettsforbundet.no/rettleiar-for-handtering-av-saker-som-gjeld-seksuell-trakassering-og-overgrep-pdf.pdf) (idrettsforbundet.no)

idrettens verdier at alle nivåer i norsk idrett praktiserer nulltoleranse for enhver form for diskriminering og trakassering.⁸ I dette ligger også en nulltoleranse for vold.

MittVarsel er et profesjonelt system for mottak og behandling av varsler. Systemet er utviklet av selskapet Digitaliq AS og brukes i dag av mange store offentlige og private selskap. Norges idrettsforbund har siden 2022 tilbudt dette enhetlige varslingsystemet til alle organisasjonsledd i idretten. Varslingskanalen er for alle som opplever eller er vitne til kritikkverdige forhold i idretten. Varslingskanalen er altså ikke forbeholdt varsling om seksuelle overgrep, trakassering og vold, men er åpen for varsling om også andre uetiske eller ulovlige forhold, som for eksempel kampfiksing og økonomiske misligheter.

MittVarsel er et kryptert system, og det er kun de som behandler en konkret sak og deres administrator som har tilgang til informasjonen som finnes i systemet. Systemet skal ifølge Norges idrettsforbund gi automatisk påminnelse to år etter at en sak er opprettet, med oppfordring om å vurdere sletting av informasjon i tråd med personopplysningsregelverket.

Det enkelte organisasjonsledd som benytter MittVarsel til å håndtere varsler og med det registrerer personopplysninger i systemet, er selv behandlingsansvarlige for de aktuelle personopplysningene som behandles. Norges idrettsforbund pålegger ikke sine organisasjonsledd å bruke denne varslingskanalen, da hvert organisasjonsledd er et selvstendig rettssubjekt og behandlingsansvarlig for aktuelle personopplysninger. Norges idrettsforbund oppfordrer likevel sterkt til at denne varslingskanalen tas i bruk av alle idrettslag, for å sikre sikker behandling av personopplysninger ifm. varsler som kommer inn.

Selskapet bak MittVarsel, Digitaliq, er databehandler for personopplysningene. Dette innebærer at det er inngått, og vil inngås, databehandleravtaler med MittVarsel/Digitaliq og alle organisasjonsledd som har tatt i bruk og etter hvert vil ta i bruk systemet.

2.2.3.2 Idrettens arbeid med å forebygge seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.

Det forebyggende arbeidet i idretten er både generelt og på individnivå. Det generelle forebyggende arbeidet tar sikte på å utvikle og iverksette tiltak som fører til større bevissthet rundt overgrep og risikosituasjoner, og reduksjon av generelle risikofaktorer.

Det forebyggende arbeidet kan også oppnå flere formål samtidig. I sitt informasjonsmateriale om seksuell trakassering og overgrep i idretten⁹, omtaler Norges idrettsforbund blant annet at «[f]ordi det er flytende overganger fra seksuell trakassering til overgrep vil alle tiltak som omfatter forebygging av seksuell trakassering også kunne forebygge seksuelle overgrep som omfattes av straffeloven».

⁸ *Idretten vil!* Langtidsplan for norsk idrett 2023-2027 [idretten-vil_langtidsplan-for-norsk-idrett-20232027.pdf](https://idrettsforbundet.no/medie/2023/2027/idretten-vil-langtidsplan-for-norsk-idrett-20232027.pdf) (idrettsforbundet.no)

⁹ brosjyre_seksuell-trakassering_norsk_web_red2022.pdf (idrettsforbundet.no)

Idretten gjennomfører generelle bevisstgjøringstiltak og ulike kurs for å forebygge seksuelle overgrep, trakassering og vold i idretten. Dette innebærer eksempelvis trenerutdanning og trenerattest, kurs i håndtering av varslingssaker og foredrag om relevante tema. Det finnes også ulike etiske retningslinjer og retningslinjer for oppførsel i særforbund, som har som hensikt å virke forebyggende.

Et eksempel er «Trygg på trening med Redd Barna», som er et kurstilbud til trenere og andre tillitspersoner i den organiserte idretten, og som setter søkelys på vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom. Kurset ble utviklet av Redd Barna i samarbeid med Norges Fotballforbund og er senere tilpasset andre særforbund. Kurset skal fremme kunnskap, bevissthet og handlingskompetanse samt utvikling av beredskapsplaner og rutiner i idrettslag.

Idretten vil i forbindelse med generelle forebyggende tiltak ikke behandle særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om lovovertridelser og straffbare forhold som gir behov for et særskilt behandlingsgrunnlag etter artikkel 9 og 10.

Politiattestordningen er et viktig individuelt tiltak for å forebygge seksuelle overgrep, trakassering, inkludert seksuell trakassering, og vold i idretten. Ordningen gjør det mulig å be om såkalt «barneomsorgsattest», og dermed sikre at personer som er siktet, tiltalt eller dømt for alvorlige lovbrudd ikke får utføre oppgaver som innebærer et ansvars- og tillitsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming. Tiltaket reduserer risikoen for nye lovbrudd i idretten. Idrettsstyret har vedtatt at organisasjonsleddene i Norges idrettsforbund plikter å avkreve politiattest fra alle som skal utføre slike oppgaver, og at de sørger for at personer som ikke kan fremlegge en politiattest uten merknader, ikke får utføre oppgavene. Om en person mot formodning har slike funksjoner, skal vedkommende tas bort fra disse.

I dag ligger ansvaret for oppfølging av politiattestordningen på det enkelte organisasjonsledd i Norges idrettsforbund, som skal kreve at alle som skal utføre relevante oppgaver selv må innhente attest og fremvise denne for personen som organisasjonsleddet har satt til å håndtere politiattestene (politiattestansvarlig). Det registreres i dag kun at politiattest uten merknad er fremvist. Norges idrettsforbund har laget digitale verktøy for organisasjonsledd der disse kan lagre informasjon om fremvist politiattest uten merknad.

Dersom det blir fremvist en politiattest med merknader til den politiattestansvarlige i organisasjonsleddet, skal dette ikke lagres eller behandles på annen måte enn om det ikke var fremvist politiattest i det hele tatt. For i større grad å kunne forebygge seksuelle overgrep, trakassering og vold, har Norges idrettsforbund gitt uttrykk for at det er ønskelig at organisasjonsledd kan registrere om politiattest er avkrevd, men ikke er fremvist. Dette vil både bidra til å dokumentere at ordningen følges opp av politiattestansvarlig, og det vil vise hvilke personer som ønsker å utføre oppgaver for idrettslaget, men som må avvente til de har fremvist attest. I dag registreres ikke slik informasjon, med bakgrunn i at Norges idrettsforbund vurderer at det ikke finnes grunnlag for slik behandling i regelverket.

Norges idrettsforbund har i dialog med departementet også vist til at organisasjonsledd kan komme i en situasjon hvor de mottar informasjon om at en person med en funksjon

som krever politiattest er siktet, tiltalt eller dømt for forhold som innebærer at vedkommende ikke lenger vil kunne få en politiattest uten merknad. Organisasjonsleddet kan da be om fornyet vandelskontroll etter politiregisterloven § 43. Det er i dag utfordrende for idretten å behandle informasjon som innebærer personopplysninger om straffedommer eller andre lovovertridelser og som mottas som ledd i en varslingssak eller fra politiet, da idretten ikke har en tydelig hjemmel som tillater slik behandling.

2.2.3.3 Idrettens arbeid med å avdekke seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.

Arbeidet med å avdekke seksuelle overgrep, trakassering og vold m.v. i idretten, handler om å oppdage, avsløre og kartlegge hendelser eller handlinger hvor dette har skjedd eller trolig har skjedd. Dette inkluderer også å motta bekymringsmeldinger eller varsler om risikoadferd.

På tilsvarende måte som i det forebyggende arbeidet, gjennomfører idretten generelle tiltak som ikke vil nødvendiggjøre behandling av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og 10. Utarbeidelse av retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep, og de universelle retningslinjene for adferd i idretten – Norges idrettsforbunds etiske leveregler - samt ressursider om varsling vil kunne bidra til å avdekke seksuelle overgrep, men innebærer ingen behandling av personopplysninger. Foredrag og kurs i håndtering av varsler vil på samme måte kunne bidra til å avdekke overgrep ved at kunnskapen økes hos aktørene som deltar på slike kurs.

I arbeidet med håndtering av konkrete saker om kritikkverdige forhold og i rådgivning som gis i slike saker, har Norges idrettsforbund identifisert at det kan være nødvendig å behandle personopplysninger etter artikkel 9 og 10 for å kunne avdekke og hindre nye tilfeller. Idretten mangler i dag et klart hjemmelsgrunnlag for slik behandling.

2.2.3.4 Idrettens arbeid med å reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.

Norges idrettsforbund oppfordrer til at alle seksuelle overgrep og andre alvorlige forhold anmeldes og håndteres av politiet og domstolene. For å beskytte medlemmer og andre, og av allmennpreventive hensyn, vil det normalt også være aktuelt å reagere innenfor idrettens selvdømme.

Norges idrettsforbund har utarbeidet egne veiledere for håndtering av seksuell trakassering og overgrep¹⁰ og håndtering av vold¹¹. Veilederne gir anbefaling om hvordan slike saker bør håndteres av den som har opplevd seksuell trakassering, overgrep, vold

¹⁰ [rettleiar-for-handtering-av-saker-som-gjeld-seksuell-trakassering-og-overgrep-pdf.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

¹¹ [veileder-for-handtering-av-vold-og-trusler_pdf_200226.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

eller trusler i idretten, den som har hørt om slike situasjoner og den som har ansvar i et idrettslag for å få informasjon om slike situasjoner. Veilederne gir også anbefaling om saksgangen i idrettslaget. Idrettslaget anbefales blant annet å føre logg for hver sak som mottas, men at det bør unngås å skrive personopplysninger i loggen. Det anbefales videre at saksinformasjon og opplysninger i loggen behandles av så få personer som mulig.

Organisasjonsleddet der hendelsen har skjedd, har mulighet til å reagere selv, i samsvar med idrettens regelverk, for eksempel gjennom å frata en person oppgaver eller tillitsverv, eventuelt en arbeidsrettslig konsekvens dersom vedkommende er ansatt i idrettslaget. Et organisasjonsledd kan også nekte en person adgang til for eksempel anlegg som organisasjonsleddet disponerer.

Ethvert organisasjonsledd eller medlem har mulighet til å anmode om at saken behandles av Norges idrettsforbunds påtalenemnd for vurdering av påtale. Organisasjonsleddet kan også velge å løfte saken direkte til Norges idrettsforbunds domsutvalg, uten å gå via påtalenemnda.

Norges Fotballforbund har i tillegg egne påtale- og domsorganer som vil kunne behandle tilsvarende saker. Ved behandling av en reaksjonssak i Norges Fotballforbunds organer, opplyses det at det vil være nødvendig å behandle navn, alder og klubbtilhørighet for personer saken gjelder. Slike opplysninger vil i de fleste tilfeller ikke vurderes å utgjøre personopplysninger som trenger et eget hjemmelsgrunnlag etter personvernforordningen artikkel 9 eller 10.

Norges idrettsforbunds domsorganer kan ilegge ulike reaksjoner. Ved seksuelle overgrep vil de mest aktuelle reaksjonsformene være tap av rett til å ha valgte eller oppnevnte tillitsverv, tap av rett til å delta i organisert trening og konkurranser, samt tap av rett til medlemskap. For andre hendelser vil andre reaksjoner kunne være aktuelle.

Informasjon om avgjørelser fra Norges idrettsforbunds og Norges Fotballforbunds domsorganer publiseres i dag på idrettsforbundets nettsider. Idretten vurderer at allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at dette er nødvendig. Det er i dag ikke adgang til å publisere slike avgjørelser uten at de anonymiseres fullt ut. Det utarbeides et kort sammendrag til hver avgjørelse som legges ut på nettsiden.

2.3 Erfaringer fra andre land

Departementet har undersøkt hvordan idrettsorganisasjoner i andre nordiske land arbeider mot seksuelle overgrep, trakassering og vold, og om det finnes konkret regelverk om behandling av personopplysninger i den sammenheng. Så langt departementet har klart å undersøke, ser det ut til at vurderinger knyttet til om det er behov for et rettslig grunnlag for behandling av særlige kategorier personopplysninger har vært relativt fraværende i forbindelse med tiltak for å forebygge, avdekke og reagere mot slike hendelser. Verken fra Sverige, Danmark eller Finland har det gitt tilbakemelding om at det er gjennomført vurderinger eller innført egne lovhjemler for behandling av særlig kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser i forbindelse med arbeid mot overgrep, trakassering og vold.

I Danmark er det pålagt ved lov og forskrift å innhente barneattest når blant annet en idrettsorganisasjon skal knytte til seg nye trenere, instruktører, ledere mv. som skal ha direkte og vedvarende kontakt med barn under 15 år. Forskriften¹² krever videre at politiet skal orientere *Udelukkelsesnævnet for seksuelle krænkelser* når det utstedes en barneattest med anmerkninger til en medlemsforening av de danske idrettsorganisasjonene (Danmarks Idrætsforbund, DGI eller Dansk Firmaidræt).

Utelukkelsesnævnet ble opprettet i 2013 og består av representanter fra de tre danske idrettsorganisasjonene. Denne komiteen tar stilling til om en person med seksualkrenkelser på barneattesten likevel kan få oppgaver i idrettslaget som innebærer kontakt med barn og unge. Komiteen skal også vurdere saker der man blir gjort oppmerksom på at en person som allerede har oppgaver i idrettslaget, har blitt dømt for et seksuallovbrudd. Bakgrunnen for opprettelsen av komiteen er at dette er vanskelige vurderinger som det er mest hensiktsmessig at gjennomføres i et sentralt organ, heller enn i hvert enkelt idrettslag.

Regelverket om barneattester gir ingen nærmere beskrivelse av om eller i hvilken utstrekning det er tillatt å behandle særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om straffedommer og lovovertrædelser i de danske idrettsorganisasjonene. I forbindelse med lovendringen i 2022 som innførte kravet om at politiet skal orientere Utelukkelsesnævnet når det utstedes en barneattest med anmerkninger, ble forholdet til personvernforordningen vurdert i de danske forarbeidene¹³. Bestemmelsene ble vurdert å være i tråd med personvernforordningen og kunne gi hjemmel til nødvendig behandling av særlige kategorier personopplysninger omfattet av personvernforordningen artikkel 9. Bestemmelsen ble vurdert å kunne fastsettes innenfor rammene av personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g og det ble vurdert at behandlingen av opplysninger om straffedommer og lovovertrædelser er innenfor rammene av personvernforordningen artikkel 10. Det ble videre pekt på at garantier for de registrertes rettigheter var sikret ved at opplysningene som ble gitt fra politiet til Udelukkelsesnævnet ikke umiddelbart ville inneholde personopplysninger om den registrerte, da politiet kun vil informere om at en barneattest med anmerkninger var innhentet av et idrettslag.

3 Gjeldende rett

3.1 Innledning

Retten til personvern, privatliv og vern om sin personlige integritet er forankret i regelverket en rekke steder. Både Grunnloven, menneskerettighetene og EØS-retten presiserer viktigheten av å ivareta disse grunnleggende rettighetene. Samtidig vil det i

¹² Bekendtgørelse om indhentelse af børneattest ved ansættelse og beskæftigelse af personer i myndigheder, institutioner, foreninger m.v. inden for Kulturministeriets ressortområde [B20220121105.pdf](#)

¹³ Forslag til Lov om ændring af lov om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale m.m. (Indførsel af orienteringspligt for politiet) [Lovforslag nr. L 119, Folketinget 2021-22, \(windows.net\)](#)

samfunnet være nødvendig å gripe inn i disse rettighetene i berettigede tilfeller når inngrepene framstår forholdsmessige. Det finnes derfor særlovgivning innenfor en rekke felt som åpner opp for behandling av personopplysninger når det er nødvendig for å oppfylle konkrete formål.

Det finnes også flere sett med regler som er utformet for å forebygge, avdekke og reagere mot tilfeller seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. Både straffelovgivningen, diskrimineringslovgivningen og regelverket om politiets adgang til å dele opplysninger om straffedømte bidrar til å oppnå disse formålene. For å oppfylle pliktene som følger av denne lovgivningen, må det i mange tilfeller behandles personopplysninger. Utover de generelle reglene i personopplysningsloven og personvernforordningen, vurderer departementet at det i dag ikke finnes regelverk som er fullt ut egnet til å dekke idrettens behov for å behandle personopplysninger for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.

3.2 Personvernrettigheter etter Grunnloven, EMK og Barnekonvensjonen

Prinsippet om individets rett til respekt for sitt privatliv og familieliv er forankret i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8 og er en grunnleggende rettighet og et fundament for flere andre menneskerettigheter. EMK artikkel 8 stiller krav om at for å kunne gjøre inngrep i utøvelsen av denne rettigheten, må dette være i samsvar med loven, være nødvendig og være basert på en forholdsmessighetsvurdering. Det er klart fra praksis knyttet til tolkningen av EMK artikkel 8 at bestemmelsen også inkluderer vern av personopplysninger.

Vernet om den personlige integriteten er også forankret i Grunnloven § 102 som sier at «[e]nhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon. [...] Statens myndigheter skal sikre et vern om den personlige integritet». Grunnlovsbestemmelsen må tolkes i lys av forpliktelsene som følger av EMK artikkel 8.

Barns rett til personvern er særskilt regulert i Grunnloven. Barn er en særlig sårbar gruppe og har i større grad enn voksne behov for myndighetenes hjelp for å verne sin personlige integritet. Grunnloven § 104 tredje ledd fastslår derfor at «[b]arn har rett til vern om sin personlige integritet». Bestemmelsen bygger på sentrale bestemmelser i FNs barnekonvensjon.

Barn har rett til respekt for sitt privatliv og sitt familieliv etter EMK artikkel 8. Samtidig er barns rett til personvern gitt særskilt vern gjennom Barnekonvensjonen¹⁴ artikkel 16. Det følger av konvensjonen at barn har rett til beskyttelse mot «vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse, eller for ulovlige angrep mot sin ære eller sitt omdømme». Barnekonvensjonen artikkel 16 omfatter

¹⁴ FNs konvensjon om barnets rettigheter vedtatt 20. november 1989, og bindende for Norge i 1991 og gjort gjeldende som norsk lov 2003 gjennom et tillegg til menneskerettsloven.

alle former for krenkelse av den personlige integritet og retten til privatliv, også ved behandling av personopplysninger.

Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 nedfeller prinsippet om «barnets beste». Dette innebærer at ved handlinger som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Dette hensynet skal veie tungt i en helhetsvurdering av hvilken behandling av barns personopplysninger som skal være tillatt.

3.3 Personopplysningsloven og personvernforordningen

3.3.1 Grunnlag for å behandle personopplysninger

Personopplysningsloven, som trådte i kraft i 2018, implementerer EUs personvernforordning (GDPR) i norsk rett. Personvernforordningen skal etter personopplysningsloven § 1 gjelde som norsk lov.

Etter definisjonen i personvernforordningen artikkel 4 nr. 1 omfatter «personopplysninger» «enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person». Enhver behandling av personopplysninger må ha et behandlingsgrunnlag for å være lovlig. Eksempler på behandling er innsamling, registrering, lagring, bruk, utlevering, sammenstilling eller sletting av personopplysninger.

Personvernforordningen artikkel 6 angir de alternative behandlingsgrunnlagene som behandlingen av personopplysninger kan bygge på. Hvilket rettsgrunnlag som er nødvendig eller tilstrekkelig i det konkrete tilfellet, vil bero på en forholdsmessighets- eller legalitetsvurdering. Jo mer inngripende behandlingen av personopplysningene er, desto strengere blir kravet til rettsgrunnlagets klarhet og styrke. Videre oppstiller forordningen artikkel 6 nr. 3 krav om at det må foreligge et såkalt supplerende rettsgrunnlag, dersom behandlingen av personopplysninger er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse eller nødvendig for å utføre en oppgave i allmenhetens interesse. Et supplerende rettsgrunnlag vil kunne være lov eller forskriftsbestemmelser. Justis- og beredskapsdepartementet har også i prop. 56 LS (2017-2018) i punkt 6.3.2 uttalt at de antar at også vedtak fattet i medhold av lov eller forskrift vil omfattes, ettersom det også i disse tilfellene vil foreligge et lov- eller forskriftsgrunnlag.

Personvernforordningens art. 6 nr. 4 omhandler adgangen til viderebehandling av personopplysninger til andre formål enn det de opprinnelig er samlet inn for, såfremt det nye formålet er forenelig med det opprinnelige. Det er imidlertid flere krav til vurderinger som må gjøres for at de nye formålene kan tillates. Utgangspunktet er at viderebehandlingen for nye, forenlige formål, er tillatt uten et eget rettsgrunnlag for viderebehandlingen. Bokstav a til e angir en ikke-uttømmende liste over ulike elementer som den behandlingsansvarlige skal ta hensyn til i vurderingen av forenlighet. For noen typer personopplysninger forutsetter lovlig behandling av opplysningene at det både foreligger et gyldig behandlingsgrunnlag etter artikkel 6 og i tillegg at vilkårene i artikkel 9 eller artikkel 10 er oppfylt.

Artikkel 9 gjelder personopplysninger om «rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering». Slike opplysninger er det i utgangspunktet forbudt å behandle, men forordningen artikkel 9 gir en rekke unntak hvor slik behandling likevel vil være tillatt. Noen av unntakene krever egen hjemmel i lov eller forskrift, eventuelt i enkelttilfeller også i vedtak fattet med hjemmel i lov eller forskrift(supplerende rettsgrunnlag).

Artikkel 10 gjelder behandling av personopplysninger som omhandler straffedommer og lovovertridelser. Behandling av slike opplysninger av andre enn offentlige myndigheter krever et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett. Hvilke opplysninger som omfattes av bestemmelsen er ikke helt klart. Ifølge Juridikas lovkommentar til personvernforordningen kan bruken av begrepet «straffedommer og lovovertridelser» tyde på at forholdet må være konstatert, men ikke nødvendigvis at det må ha kommet så langt at det er blitt pådømt. Samme lovkommentar legger til grunn at det synes rimelig å tolke «lovovertridelser» slik at det også omfatter opplysninger om mulige lovovertridelser før rettskraftig dom foreligger. Det vil si opplysninger om at vedkommende er mistenkt, siktet eller tiltalt for et straffbart forhold.

3.3.2 Grunnprinsipper for behandling av personopplysninger

Personvernforordningen artikkel 5 inneholder generelle prinsipper for behandling av personopplysninger. Blant prinsippene finnes det krav om at det må foreligge et definert formål med behandlingen, at behandlingen må være relevant og nødvendig for å nå formålet, at opplysningene skal være korrekte og oppdaterte og slettes når det ikke lenger er bruk for dem, samt et krav om beskyttelse av integritet og konfidensialitet. I tillegg kommer et prinsipp om ansvarlighet, som pålegger den behandlingsansvarlige å påse og påvise at prinsippene blir overholdt. Behandlingen skal være forståelig og forutsigbar for den registrerte, slik at vedkommende kan innrette seg i henhold til at den finner sted, og også gjøre sine rettigheter gjeldende.

Selve formålet med behandling av personopplysninger har en helt sentral betydning ved vurderingen av hvilke rettslige rammer som oppstilles for den aktuelle behandlingen. Vurderinger av hvilke opplysninger som lovlig kan behandles, og når behandlingen skal opphøre, vil bero på behandlingsformålet. Formålsangivelsen vil dessuten ha en sentral betydning for hvilke behandlingsaktiviteter et samtykke kan sies å omfatte.

Personopplysninger skal i utgangspunktet «samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene», jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b. Formålene skal være forklart på en måte som gjør at alle berørte har samme forståelse av hva personopplysningene skal brukes til. Personvernforordningen artikkel 6 nr. 4 inneholder imidlertid bestemmelser om behandling av opplysninger som skal brukes for andre formål enn de var innhentet for. Bestemmelsen sier at personopplysninger kan brukes til nye

formål dersom det nye formålet er forenlig med det opprinnelige formålet. Dersom det nye formålet ikke er forenlig med formålet opplysningene var innhentet for, må viderebehandling av opplysningene ha grunnlag i lov eller samtykke.

3.3.3 Behandlingsansvarlig og databehandler

Den behandlingsansvarlige er i personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 definert som den som fastsetter formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes. Dersom formålet med og midlene for behandlingen er fastsatt i nasjonal rett, kan nasjonal rett også fastsette hvem som er behandlingsansvarlig eller hvilke kriterier som gjelder for å peke ut den behandlingsansvarlige. Behandlingsansvaret vil likevel som hovedregel følge av de ulike oppgavene som er regulert i det aktuelle regelverket.

En databehandler er den som behandler opplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige, jf. forordningen artikkel 4 nr. 8.

3.3.4 Særlig om barn som registrerte

Etter personvernforordningen har barn¹⁵ og voksne i utgangspunktet de samme rettighetene når det gjelder behandling av personopplysninger. Dette innebærer at alle reglene i personvernforordningen også gjelder for barn.

Forordningens fortalepunkt 38 fastsetter imidlertid at barns personopplysninger fortjener et særskilt vern. Dette begrunnes med at barn kan være mindre bevisste på aktuelle risikoer, konsekvenser og garantier, samt på de rettigheter de har når det gjelder behandling av personopplysninger. Barn omtales derfor som en sårbar gruppe av registrerte. Dette innebærer at det i tillegg til forordningens generelle vern, skal hensyntas at barn er en sårbar gruppe av registrerte. All tolkning etter forordningen skal derfor reflektere barns særlige vern, slik dette også er forankret i Barnekonvensjonen og i Grunnloven § 104. Det bør foretas en prinsipiell vurdering av om behandling av personopplysninger bør igangsettes når de registrerte er barn. Videre bør begrunnelsen for at det er nødvendig å gripe inn i barns personvern synliggjøres av den behandlingsansvarlige.

3.4 Politiregisterloven og politiregisterforskriften

3.4.1 Generelle krav – vandelskontroll

Vandelskontroll av personer krever at det foreligger hjemmel i lov eller forskrift. Opplysningene fra vandelskontrollen utleveres normalt i form av en politiattest, jf. politiregisterloven § 36 første ledd nr. 1. På en politiattest kan det anmerkes opplysninger om en person har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner, andre tiltak som

¹⁵ Justis- og beredskapsdepartementet har lagt til grunn at en person ikke lenger er et barn i forordningens forstand når vedkommende har fylt 18 år, jf. Prop. 56 LS (2017–2018) Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) punkt 13.2.

følge av lovbrudd, eller er under straffeforfølgning. De formålene som kan begrunne krav om politiattest er listet opp i politiregisterloven § 37. Bestemmelsen fastsetter at politiattest kan brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon dersom:

1. lovbruddet gjør en person uegnet, og manglende utelukkelse vil kunne medføre betydelige skadevirkninger,
2. manglende utelukkelse vil kunne virke støtende eller motvirke den alminnelige tillit,
3. stillingen mv. medfører ansvar for eller krever tillit hos personer som på grunn av alder, sykdom eller funksjonshemming har reduserte muligheter til å ta vare på seg selv eller sine interesser,
4. utelukkelse kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer,
5. den kan bidra til å sikre at en person som skal adoptere eller over tid eller jevnlig skal ha heldøgns omsorgsansvar for mindreårige, er egnet for oppgaven, eller
6. det er fare for at en person på ny vil begå lovbrudd.

Politiregisterloven regulerer ikke konsekvensen av merknader på politiattesten. Det er derfor opp til mottaker av attesten å vurdere om en anmerkning medfører at personen ikke skal ansettes mv. I enkelte særlover, for eksempel opplæringsloven, barnehageloven og helsepersonelloven, er det imidlertid angitt at enkelte anmerkninger skal medføre yrkesforbud.

Det er gitt nærmere regler om saksbehandling, oppbevaring av attest mv. i politiregisterforskriften. Det kan blant annet bare utstedes attest til den som har fått tilbud om eller er innstilt til en konkret stilling, virksomhet, aktivitet mv., jf. politiregisterforskriften § 36-1, slik at det ikke kan avkreves attest av alle som søker på en stilling.

Videre stiller forskriften krav til oppbevaring av politiattest hos mottakeren, jf. § 37-2 og det åpnes ikke for at det kan utstedes ny politiattest til samme formål. Det er imidlertid åpnet for utlevering av nye eller oppdaterte opplysninger etter politiregisterloven § 43 (fornytt vandelskontroll). Bestemmelsen åpner for at den som mottar attesten, kan be politiet om nye eller oppdaterte opplysninger. Dette er særlig aktuelt der det foreligger mistanke om at personen er involvert i en straffesak. Bestemmelsen åpner imidlertid ikke for at det rutinemessig innhentes oppdaterte attester. Det kan ikke utleveres andre opplysninger enn de som fremgår av hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av den opprinnelige politiattesten.

3.4.2 Om barneomsorgsattester

Barn er ansett som er særlig sårbar og utsatt gruppe, med et særskilt krav på beskyttelse. Konsekvensene av at barn utsettes for vold og seksuelle overgrep er svært alvorlige, og

det er derfor viktig at det iverksettes ulike tiltak som kan redusere risikoen for at barn og unge utsettes for slike handlinger.

For hjemler som er begrunnet i formålene som er nevnt i politiregisterloven § 37 første ledd nr. 4 («utelukkelse kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer»), skal det stilles krav om at det innhentes en barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39. På barneomsorgsattesten skal det anmerkes om en person er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av nærmere angitte straffebud, som særlig omfatter seksuallovbrudd, grov narkotikakriminalitet og grove rans- og voldslovbrudd. De fleste seksuallovbrudd samt drap, anmerkes uten tidsbegrensning, mens øvrige lovbrudd anmerkes med tidsbegrensning i samsvar med reglene for ordinære politiattester.

Både i politiregisterforskriften og i særlovgivningen finnes det i dag hjemler for å innhente barneomsorgsattest. I politiregisterforskriften kapittel 34 er det på flere områder åpnet for vandelskontroll av personer som ansettes eller utfører oppgaver overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming som deltar i ulike fritidsaktiviteter. Bestemmelsene gir blant annet hjemmel for at det kan innhentes barneomsorgsattest for personer som skal ha oppgaver for frivillige organisasjoner, jf. § 34-1, i fritidsklubber eller barne- og ungdomsleirer, jf. § 34-12 eller i kulturinstitusjoner, jf. § 34-16. Det samme gjelder personer som skal drive organisert treningsvirksomhet for barn utenfor frivillige organisasjoner, men i slike tilfeller er det en plikt til å legge frem barneomsorgsattest, jf. § 34-13.

3.4.3 Om politiets behandling av personopplysninger

Regelverket gir samtidig politiet adgang til å dele opplysninger. Politiregisterloven § 30 gir politiet adgang til å utlevere opplysninger innhentert til politimessige formål også til andre offentlige organer dersom det er i mottakers interesse. Politiet kan utlevere opplysninger til både offentlige og private aktører på nærmere bestemte vilkår. Politiet kan også utlevere opplysninger etter politiregisterloven § 27 for å forebygge eller avverge lovbrudd, og utlevere opplysninger til private mottakere etter politiregisterloven § 31.

3.5 Likestillings- og diskrimineringsloven

Likestillings- og diskrimineringsloven § 13 har et krav om at arbeidsgivere og ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner innenfor sitt ansvarsområde skal forebygge og søke å hindre trakassering og seksuell trakassering. Bestemmelsen definerer videre hva som utgjør trakassering og seksuell trakassering. Disse begrepene kan også romme tilfeller av seksuelle overgrep og voldshandlinger, dersom øvrige vilkår for at noe utgjør trakassering er til stede.

Bestemmelsen retter seg mot arbeidsgivere og ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner. For det første omfatter den en plikt til å *forebygge* trakassering. For det andre omfatter den en plikt til å *søke å hindre* at slik trakassering fortsetter,

dersom den ansvarlige får kjennskap til at det forekommer. Plikt til å forebygge kan for eksempel innebære å utforme retningslinjer for varsling av trakassering. Plikten til å søke å hindre innebærer å gripe fatt i aktuelle situasjoner med påstått trakassering, utrede hva som har skjedd og komme med forslag til løsning. Det er tilstrekkelig at den ansvarlige har forsøkt å hindre trakasseringen. Loven stiller ikke opp et krav om at den ansvarlige faktisk må forhindre trakassering. Diskrimineringsnemnda håndhever bestemmelsen.

Behandling av personopplysninger er heller ikke drøftet i lovens forarbeider. Bestemmelsen må likevel antas å gi behandlingsgrunnlag for personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c som sier at behandling av personopplysninger er lovlig når behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse. Likestillings- og diskrimineringsloven pålegger her arbeidsgivere og ledelsen i organisasjoner en rettslig forpliktelse som innebærer behandling av personopplysninger. Det er imidlertid mer usikkert om bestemmelsen kan gi behandlingsgrunnlag for behandling av særlige kategorier personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9.

3.6 Personopplysninger i arbeidsforhold

Personopplysningsloven og personvernforordningen gjelder også for behandling av personopplysninger i arbeidsforhold. Etter personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav b er behandling av særlige kategorier personopplysninger lovlig dersom det er nødvendig for å ivareta rettigheter og plikter både for den behandlingsansvarlige og de registrerte på arbeidsrettens område, for å ivareta trygderettigheter samt andre sosiale rettigheter hjemlet i fellesskapsretten, nasjonal rett eller kollektive arbeidsavtaler i samsvar med nasjonal rett.

For at behandlingen av særlige kategorier personopplysninger skal være lovlig, kreves det i de fleste tilfeller at det foreligger et unntak fra forbudet mot å behandle slike opplysninger i artikkel 9 nr. 1. Personopplysningsloven § 6 gir et slikt grunnlag og fastslår at personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 nr. 1 (særlige kategorier personopplysninger) kan behandles når det er nødvendig for å gjennomføre arbeidsrettslige plikter eller rettigheter. Forarbeidene presiserer imidlertid at bestemmelsen er ikke å anse som et supplerende rettsgrunnlag etter artikkel 6 nr. 3 og at det på vanlig måte vil være nødvendig å påvise et behandlingsgrunnlag etter artikkel 6 nr. 1. Slikt behandlingsgrunnlag kan for eksempel være at behandlingen er nødvendig for at arbeidsgiver skal oppfylle en avtale eller en rettslig forpliktelse, eller nødvendig for å ivareta arbeidsgiverens berettigede interesser.

Departementet legger til grunn at i saker om seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv. som forekommer i ansettelsesforhold, vil det kunne etableres et behandlingsgrunnlag i et av alternativene i artikkel 6 nr. 1 for å behandle nødvendige personopplysninger. Videre vil arbeidsrettslige plikter om å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø, ivareta arbeidstakers integritet og verdighet og sikre at arbeidstaker ikke utsettes for trakassering, seksuell trakassering eller annen utilbørlig opptreden kunne gi grunnlag for at det kan være nødvendig å behandle særlige kategorier personopplysninger i slike saker.

Arbeidsmiljøloven kapittel 9 gir også særskilte regler for iverksettelse av kontrolltiltak overfor arbeidstaker, inkludert behandling av personopplysninger i den forbindelse.

Videre følger det av personopplysningloven § 11 at bestemmelsen i loven § 6 om behandling av personopplysninger i arbeidsforhold gjelder tilsvarende for behandling av personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 10 som ikke utføres under en offentlig myndighets kontroll. Dette innebærer at organisasjoner som Norges idrettsforbund og deres organisasjonsledd kan behandle opplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser når det er nødvendig for å gjennomføre arbeidsrettslige plikter eller rettigheter, altså ved ansettelsesforhold.

Det finnes også regler om vandelskontroll i særregelverk. Det finnes imidlertid ikke et eget særregelverk for vandelskontroll av ansatte i idretten. Bestemmelsene i politiregisterloven og politiregisterforskriften om barneomsorgsattest som er beskrevet over, gjelder både for lønnet og ulønnet arbeid med barn eller personer med utviklingshemming. Vandelsvurderingen av lønnede trenere, ledere mv. som er ansatt i regi av idretten vil dermed være lik som for de som jobber frivillig og ulønnet.

3.7 Plikt til å avverge og hjelpe etter straffeloven

3.7.1 Avvergingsplikten – straffeloven § 196

Straffeloven § 196 pålegger en plikt for alle, gjennom anmeldelse eller på annen måte, til å søke å avverge en rekke alvorlige straffbare handlinger eller følgene av disse, herunder enkelte former for vold og overgrep.

Avvergingen av lovbruddet må imidlertid «fortsatt være mulig». Det betyr at plikten varer frem til lovbruddet er fullbyrdet, mens plikten til å avverge følgene av lovbruddet består så lenge det faktisk er noen følger som kan avverges. Videre må det fremstå som «sikkert eller mest sannsynlig» at lovbruddet er eller vil bli begått. Det innebærer et krav om alminnelig sannsynlighetsovervekt. Plikten vil følgelig først inntre når en person vurderer det som mer sannsynlig enn usannsynlig at en av de aktuelle straffbare handlingene er eller vil bli begått. Her er det den subjektive opplevelsen den aktuelle personen har av situasjonen som er avgjørende.

Avvergingsplikten gir uttrykk for en grunnleggende samfunnsplikt som gjelder for alle og den vil gå foran en eventuell taushetsplikt. Straffebudet rammer kun forsettlige overtredelser, jf. straffeloven § 21. Brudd på avvergingsplikten kan straffes med bøter eller fengsel inntil ett år. Avvergingsplikten gjelder blant annet ved kunnskap om voldtekt, jf. strl. § 291, voldtekt av barn under 14 år, jf. strl. § 299, grov seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, jf. strl. § 303, seksuell omgang ved misbruk av overmaktsforhold, jf. strl. § 295, grov kroppsskade, jf. strl. § 274 og drap, jf. strl. § 275. Dersom en handling allerede er gjennomført, kan avvergingsplikten likevel gjøre seg gjeldende hvis det er noen følger av lovbruddet som kan avverges eller dersom det regnes som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen vil gjentas. Avverging kan for eksempel skje ved

anmeldelse til politiet eller varsling til barnevernet. I noen situasjoner kan det også være nødvendig å gripe direkte inn i en situasjon selv.

Plikten vil kunne være aktuell for personer i idretten som får kunnskap om handlinger som med sannsynlighetsovervekt kan føre til et av de opplistede lovbruddene.

Avvergingsplikten er en rettslig forpliktelse for den enkelte, som går foran en eventuell taushetsplikt, og vil dermed kunne utgjøre et rettslig grunnlag for å behandle personopplysninger i de tilfellene dette er aktuelt for å forhindre de opplistede lovbruddene.

3.7.2 Hjelpeplikten – straffeloven § 287

Etter straffeloven § 287 første ledd bokstav a har alle plikt til «etter evne å hjelpe en person som er i åpenbar fare for å miste livet eller bli påført betydelig skade på kropp eller helse». Brudd på hjelpeplikten straffes med bøter eller fengsel. Straffebudet rammer kun forsettlige overtredelser, jf. straffeloven § 21. Etter bestemmelsens andre ledd, straffes ikke brudd på plikten dersom plikten ikke kunne oppfylles uten å utsette seg selv eller andre for «særlig fare eller oppofrelse».

4 Behov for ny lovregulering

Gjennomgangen av gjeldende rett viser at det finnes regelverk som berører feltet og problemstillingene som tas opp i dette forslaget. Departementet har imidlertid ikke funnet særlovgivning eller annet regelverk om behandling av personopplysninger som fullt ut er tilpasset de konkrete formålene som idretten søker å oppnå gjennom den ønskede behandlingen av personopplysninger.

Departementet viser til at personopplysningsloven og personvernforordningen er svært generelle og ikke regulerer sektorer eller særskilte samfunnsområder. I forarbeidene til personopplysningsloven er det forutsatt at supplerende rettsgrunnlag og ytterligere regulering bør fastsettes sektorvis i særlovgivning. Videre finnes det i dag ingen særlovgivning som gjelder for idrettsfeltet generelt, hvor det kunne være hensiktsmessig å regulere behandling av personopplysninger. Det finnes heller ikke noe egnet generelt regelverk for frivilligheten som helhet.

Likestillings- og diskrimineringsloven har regler om trakassering og seksuell trakassering. Som nevnt over, forutsettes det at den som har plikt etter loven til å forebygge og søke å hindre seksuell trakassering og annen trakassering har adgang til å behandle generelle personopplysninger i den sammenheng. Det er usikkert om denne loven gir tilstrekkelig hjemmel til å behandle særlige kategorier personopplysninger i trakasseringssaker. Uavhengig av dette, vil likestillings- og diskrimineringsloven trolig ikke gi tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for de andre formålene som dette forslaget drøfter, nemlig arbeid mot «seksuelle overgrep og vold mv.», da ikke alle situasjoner som omfatter «seksuelle overgrep eller vold mv.» vil kunne anses for å være trakassering.

Personopplysningsloven §§ 6 og 11 legger til rette for at det vil være mulig for idretten å behandle personopplysninger i ansettelsesforhold, når det er nødvendig for å gjennomføre

arbeidsrettslige plikter eller rettigheter. En slik arbeidsrettslig plikt kan være å forebygge og forhindre seksuell trakassering og annen trakassering, jf. omtalen av likestillings- og diskrimineringsloven § 13 over. De generelle bestemmelsene om ansettelsesforhold i personopplysningsloven vil imidlertid ikke gjelde for frivillige, ulønnede personer i idretten.

Krav om vandelskontroll i form av politiattest er ett av flere forebyggende tiltak, men er ikke tilstrekkelig i seg selv til å forhindre at vold og overgrep skjer. En politiattest gir kun opplysninger om en person har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller er under straffeforfølgning. Videre er det en utfordring for idretten at dersom opplysningene om straffedommer og andre lovovertrедelser skal kunne brukes til et bestemt formål, krever dette at mottaker av opplysningene har et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag for den videre behandlingen. Som beskrevet over, forutsettes det at slik hjemmel er fastsatt i regelverk som gjelder for mottakeren av opplysningene. Slikt regelverk finnes ikke i dag.

Departementet vurderer at verken avvergingsplikten eller hjelpeplikten etter straffeloven vil være fullt ut tilstrekkelige hjemmelsgrunnlag for idretten i de situasjonene hvor idretten har behov for å behandle personopplysninger for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv. Videre tolker departementet bestemmelsen om hjelpeplikt slik at det må foreligge en klar fare for tap av liv eller betydelig personskade, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 437. Heller ikke denne hjelpeplikten vurderes å ivareta behovet for å behandle personopplysninger i idretten for å kunne forebygge, avdekke og forhindre seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.

Departementets vurdering er at for å skape et tilstrekkelig, helhetlig og tydelig hjemmelsgrunnlag for idrettens behov for å behandle nødvendige personopplysninger for å oppnå de nevnte forholdene, er det mest hensiktsmessig å etablere en egen lov om behandling av personopplysninger for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.

Samtidig vil departementet igangsette en kartlegging av behovet i frivillige organisasjoner for øvrig for et hjemmelsgrunnlag for behandling av særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser. Avhengig av resultatet av departementets kartlegging, vil det kunne foreslås egne lovbestemmelser for frivilligheten for øvrig på et senere tidspunkt, dersom behovet for et slikt regelverk er til stede.

Departementet ber imidlertid om innspill til om annen sektorlovgivning kan være egnet til å gi frivillige organisasjoner hjemmelsgrunnlag for behandling av personopplysninger for de samme formålene som er omtalt i dette høringsutkastet.

5 Departementets forslag

5.1 Innledning

Departementet vurderer at det er behov for å sikre at idretten, som Norges største frivillige organisasjon og en av Norges viktigste oppvekstarenaer, har de nødvendige verktøyene for å sikre en trygg idrettsarena. Departementet foreslår derfor en lovhjemmel for å kunne behandle personopplysninger for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten. I «seksuelle overgrep mv.» inngår her også for eksempel hallikvirksomhet og formidling av prostitusjon, se nærmere beskrivelse i 5.4.2. I «trakassering mv.» inngår her også seksuell trakassering, se nærmere i 5.4.3. I vold mv. inngår også hensynsløs atferd og alvorlig personforfølgelse, se nærmere beskrivelse i 5.4.4. Som skissert i innledningen over, har slike forhold store individuelle og samfunnsmessige konsekvenser, og det er i samfunnets interesse at idretten har mulighet til å forhindre at dette forekommer i forbindelse med trening, konkurranse eller i en annen idrettslig sammenheng, eller at overgrep, vold og trakassering utøves av personer som har et ansvars- eller tillitsforhold overfor andre i idretten.

5.2 Grunnlag for behandling av alminnelige personopplysninger i idretten

All behandling av personopplysninger må ha et rettslig grunnlag for å være gyldig. Som vist innledningsvis i kapittel 2.1.3, vurderer Norges idrettsforbund at deres behandling av alminnelige personopplysninger har grunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav b eller f. Personopplysningene som behandles er i all hovedsak navn, kontaktinformasjon, familierelasjoner, betalingskrav, lisens, forsikring, påmeldinger til kurs og konkurranser, resultater, roller personen har i idretten og annen informasjon som er relatert til personens medlemskap, aktivitet og tilknytning til idretten. For ansatte behandles informasjon som er nødvendig for det enkeltes ansettelsesforhold, tilsvarende som for ansettelse i virksomheter utenfor idretten.

Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav b gir et rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger som er nødvendige for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i. Idrettens behandling av personopplysninger knyttet til medlemskap i et idrettslag vil i mange tilfeller ha behandlingsgrunnlag i dette alternativet.

Artikkel 6 nr. 1 bokstav f åpner for å behandle personopplysninger som er nødvendige for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart. Dersom dette alternativet brukes som behandlingsgrunnlag, skal den behandlingsansvarlige gjennomføre en forholdsmessighetsvurdering hvor det vurderes om den enkeltes personvern må gå foran hensynet til å oppnå den berettigede interessen. Det skal særlig tas hensyn til om den registrerte er barn.

Norges idrettsforbund har også opplyst at det i noen konkrete tilfeller benyttes samtykke som behandlingsgrunnlag for behandling av personopplysninger i idretten, jf.

personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a, særlig innen toppidretten og i paraidretten.

Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e sier at behandling av personopplysninger er lovlig dersom «behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse [...]». Dette alternativet krever et såkalt supplerende rettsgrunnlag for å kunne behandles, det vil si enten hjemmel i lov eller forskriftsbestemmelser, eventuelt også vedtak fattet med hjemmel i lov eller forskrift.

Departementet har vurdert om det kan være hensiktsmessig å etablere et supplerende rettsgrunnlag etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e i lovforslaget. Dette behandlingsgrunnlaget viser først og fremst til offentlige myndigheters behandling av personopplysninger, men kan også være relevant når private virksomheter er tillagt oppgaver i allmennhetens interesse. Det er et sentralt politisk mål å legge til rette for at alle, og særlig barn og unge, skal kunne ta del i idrett. Videre mottar Norges idrettsforbund betydelige offentlige tilskudd. Departementet mener likevel at det er usikkert om det er grunnlag for å si at Norges idrettsforbund er tillagt oppgaver i allmennhetens interesse. Departementet er dermed i tvil om artikkel 6 nr. 1 bokstav e vil kunne være et relevant behandlingsgrunnlag i denne sammenhengen.

Det er opp til den enkelte behandlingsansvarlige innen idretten å vurdere hvilket behandlingsgrunnlag som gir grunnlag for behandling av personopplysninger i det enkelte tilfellet. I lys av at Norges idrettsforbund vurderer at de skisserte behandlingsgrunnlagene i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav b og f gir idretten et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag til å kunne behandle alminnelige personopplysninger, vurderer departementet at det ikke er behov for å etablere et ytterligere supplerende rettsgrunnlag i lov for å behandle generelle personopplysninger innen idretten. Departementet drøfter derfor heller ikke ytterligere problemstillinger knyttet til om artikkel 6 nr. 1 bokstav e kan være et aktuelt behandlingsgrunnlag for idretten. Departementets forslag begrenser seg derfor i det følgende til å etablere et rettslig grunnlag for behandling av særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser, jf. personvernforordningen artikkel 9 og 10.

5.3 Lovens virkeområde

Departementet foreslår at loven skal gjelde for organisasjonsledd som er tilknyttet Norges idrettsforbund. Dette vil innebære Norges idrettsforbunds sentralledd og idrettskretser, særforbund, særkretser, regioner, idrettsråd og idrettslag tilknyttet Norges idrettsforbund. Norges idrettsforbunds påtalenemnd, domsorgan og appellorgan skal også regnes som organisasjonsledd i denne loven.

Departementet viser til at personopplysningsloven også gjelder på Svalbard. Det er etablert idrettslag på Svalbard som er tilknyttet Norges idrettsforbund. Departementet vurderer derfor at lovforslaget bør gjelde også på Svalbard.

5.4 Formålet med behandlingen av personopplysninger - definisjoner

5.4.1 Innledning

Det overordnede formålet med idrettens behov for å behandle personopplysninger som omfattes av dette forslaget, er å sikre trygge arenaer for deltakelse. For at målet skal nås, må idretten ha mulighet til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.». I den forbindelse vil idretten i noen tilfeller måtte behandle særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om straffedommer og lovovertridelser.

Departementet foreslår nedenfor definisjoner av begrepene «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.» for denne lovens formål. Definisjonen knyttes så langt det er mulig opp mot eksisterende regelverk.

Lovforslaget innebærer ikke at idrettens arbeid for å forhindre og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold skal erstatte politi, påtalemyndighet og domstolers oppgaver når det gjelder slike lovbrudd. I mange tilfeller vil det være naturlig at et forhold anmeldes til politiet for oppfølging i det ordinære straffespolet, og samtidig behandles av idretten med tanke på reaksjoner for å sikre trygge arenaer for deltakelse.

5.4.2 Seksuelle overgrep mv.

Seksuelle overgrep er ulike seksuelle handlinger foretatt uten legitimt og genuint samtykke. Seksuelle overgrep er forbudt ved lov og straffbart i henhold til straffeloven kapittel 26 om seksuallovbrudd. Her inngår blant annet straffebestemmelser om voldtekt, misbruk av overmaktsforhold, seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, seksuell handling uten samtykke og seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke. Også handlinger som beføling, blotting, digitale eller teknologiassisterte overgrep, eller trusler av seksuell art vil kunne være straffbare.

Seksuelle overgrep i idretten kan forekomme både overfor barn, unge og voksne. Som beskrevet i kapittel 2.2, vil det å bli utsatt for seksuelle overgrep ofte ha svært stor negativ innvirkning på psykisk helse. Det er derfor både i idrettens egen interesse og samfunnets interesse at idretten jobber målrettet for å forebygge seksuelle overgrep og avdekker og reagerer mot eventuelle overgrep som har funnet sted. Dette bidrar til å sikre at idretten er en trygg arena for barn så vel som for voksne.

I sin informasjonsbrosjyre om seksuell trakassering og overgrep i idretten, omtaler Norges idrettsforbund seksuelle overgrep på denne måten:

«Seksuelle overgrep vil være enhver seksuell handling utført mot noen som ikke gir, eller er i stand til å gi sitt samtykke, der handlingen medfører subjektivt ubehag, smerte, frykt eller annen opplevelse av krenkelse. Med seksuelle overgrep menes derfor å lure eller påtvinge et annet menneske seksualitet som det ikke ønsker, eller er utviklingsmessig i stand til å gi sitt samtykke til. Slike overgrep kan straffes etter straffeloven, som også definerer seksuelle overgrep i ulike

alvorlighetsgrader. De mildeste former for overgrep er visning av porno eller blotting. Videre kommer «tukling»/beføling, mens de groveste overgrepene er alle former for inntrengning i kroppens hulrom. Dette defineres som voldtekt, uavhengig av om det er brukt kroppsdeler eller gjenstander. Straffeloven rammer den som i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd på offentlig sted, i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket til det, eller i nærvær av eller overfor barn under 16 år samt psykisk utviklingshemmede i alle aldre. Loven omfatter også seksuell omgang ved misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold.»¹⁶

Departementet vurderer at det er hensiktsmessig at definisjonene i loven her samsvarer så langt det er mulig med definisjoner fastsatt andre steder. Departementet vurderer at å skrive ut en tekstlig definisjon av seksuelle overgrep, for eksempel på linje med idrettens omtale av seksuelle overgrep sitert over, kan utelukke enkelte handlinger som det vil være naturlig å omfatte. Det vil også kunne medføre tolkningsutfordringer knyttet til hva som ligger i en slik definisjon. Ved å knytte definisjonen opp mot relevante straffebud i straffeloven, vil omfanget av begrepet kunne tolkes i lys av hvordan straffeloven tolkes. Departementet mener derfor at det er hensiktsmessig å se hen til straffebudene i straffeloven kapittel 26 om seksuallovbrudd for en nærmere beskrivelse av hva som i dette lovforslaget skal anses å omfattes av begrepet «seksuelle overgrep mv.».

Departementet merker seg at barneomsorgsattesten, som skal bidra til å beskytte barn og unge blant annet mot seksuelle overgrep, ikke omfatter alle lovbruddene som inngår i straffeloven kapittel 26. Lovforslaget vil imidlertid ikke bare omfatte situasjoner hvor barn er involvert, men skal også bidra til å beskytte voksne mot seksuelle overgrep. Departementet mener derfor at det er grunn til å inkludere noen flere lovovertrедelser i lovforslagets definisjon av seksuelle overgrep, enn det som nedtegnes på en barneomsorgsattest. For eksempel vil § 297 om seksuell handling uten samtykke og § 298 om seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke, kunne være handlinger som er nødvendig for idretten å behandle personopplysninger i forbindelse med. Det samme kan gjelde § 316 om kjøp av seksuelle tjenester fra voksne og § 317 om pornografi som i flere tilfeller kan være handlinger som er lite forenlig med for eksempel å ha treneransvar for barn og ungdom dersom slike handlinger forekommer i forbindelse med organisert idrettsaktivitet, for eksempel en treningsleir.

Departementet foreslår derfor at med «seksuelle overgrep mv.» menes i dette lovforslaget kun handlinger som omfattes av straffelovens kapittel 26 om seksuallovbrudd i §§ 291 til 318.

Departementet foreslår at loven her skal omfatte handlingene som inngår i de aktuelle straffebudene, selv om ingen er tiltalt eller straffet etter straffelovens bestemmelser. Dette innebærer at loven åpner opp for at idretten kan ha adgang til å behandle personopplysninger i tilknytning til seksuelle overgrep mv. også i saker som ikke anmeldes, påtales eller hvor domstolene ikke ilegger straff. Hensikten er å ikke utelukke

¹⁶ [brosjyre_seksuell-trakassering_norsk_web_red2022.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

handlinger som ikke påtales eller straffes for eksempel på bakgrunn av prioriteringer hos politiet, strafferettslig bevisbyrde, eller andre vurderinger og avgjørelser i straffesporet. Det kan i noen tilfeller likevel være grunn til at idretten bør forfølge slike saker innenfor idrettens eget system, for å beskytte de som deltar i idretten, og da spesielt barn og unge. For eksempel vil dette kunne være aktuelt dersom idretten varsles om seksuelle overgrep som har forekommet i en idrettslig sammenheng. Idretten vil da ha behov for å kunne reagere for å beskytte andre deltakere i idretten, før politi og domstolene har ferdigbehandlet saken.

5.4.3 Trakassering mv.

Kunnskapsgrunnlaget i kapittel 2.2.2 viser at trakassering dessverre er et ikke ubetydelig problem i idretten. Undersøkelsene og forskningen som er referert peker på at trakassering med bakgrunn i seksuell legning eller etnisitet er en utfordring både i barne- og ungdomsidretten og i voksenidretten. Videre foregår det også annen type trakassering.

Likestillings- og diskrimineringsloven § 13 forbyr trakassering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.

Loven definerer trakassering som handlinger, unnlatelser eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

I trakassering inngår også seksuell trakassering. Med seksuell trakassering menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Med seksuell oppmerksomhet menes at oppmerksomheten må være seksuelt betont eller av seksuell karakter. Oppmerksomheten kan være av verbal, ikke-verbal eller fysisk karakter. Dersom det foreligger et skjevt maktforhold mellom partene, for eksempel dersom den som blir trakassert er i en underordnet posisjon overfor den som utviser den seksuelle oppmerksomheten, vil atferden trolig lettere anses som plagsom. Relasjonen mellom partene er derfor et sentralt vurderingstema. Innenfor idretten kan dette særlig være relevant dersom seksuell trakassering forekommer i et trener-utøver-forhold.

Bestemmelsene om trakassering og seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven kan ramme et vidt spekter av atferd som skaper eller har til formål å skape ulike former for ubehag hos den som atferden rammer. En rekke former for plagsom og sjikanøs atferd vil kunne være trakassering. Det kan skje i form av aktive handlinger, som fysisk plaging, ødeleggelser mv. Videre kan vold eller trusler om vold, krenkende tilrop, telefonsjikane, brev eller e-post med nedsettende innhold, være eksempler på trakassering. Trakassering kan også være unnlatelser, som for eksempel utfrysning og andre former for sosial utstøtelse.

Kravet om at handlingene, unnlattelsene eller ytringene må være «krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende», viser at det ikke er tilstrekkelig at atferden er plagsom eller irriterende. Det kreves en viss alvorlighetsgrad. Med dette siktes det som regel til gjentakende, vedvarende eller grove handlinger eller ytringer som virker krenkende, skremmende, fiendtlige eller nedverdiggende. Men også et enkeltstående tilfelle av uønsket atferd kan være ulovlig trakassering. Forarbeidene til likestillings- og diskrimineringsloven presiserer at ved enkeltstående tilfeller vil det likevel kreves en mer kvalifisert alvorlighetsgrad.

Ikke alle former for trakassering som forbys etter likestillings- og diskrimineringsloven vil være like sentrale når det gjelder trakassering som kan forekomme i idretten.

Departementet legger likevel til grunn at de former for trakassering, inkludert seksuell trakassering, som er forbudt etter likestillings- og diskrimineringsloven, vil være naturlig å inkludere i en definisjon av trakassering i det foreliggende lovforslaget. Som beskrevet i kapittel 3.5, pålegger likestillings- og diskrimineringsloven en plikt for ledelsen i organisasjoner å forebygge og søke å hindre trakassering innenfor sitt ansvarsområde. Idretten bør derfor, når nødvendig, ha mulighet til å behandle personopplysninger for å kunne forebygge, avdekke og reagere mot enhver form for trakassering, inkludert seksuell trakassering, som er forbudt etter likestillings- og diskrimineringsloven og som idretten er pålagt å arbeide mot at forekommer innen sin organisasjon.

Departementet foreslår at det ikke skal være krav om at en handling er brakt inn for Diskrimineringsnemnda for at handlingen skal kunne betegnes som trakassering etter lovforslaget. Diskrimineringsnemnda er et forvaltningsorgan som behandler innklagde saker om diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og gjengjeldelse etter likestillings- og diskrimineringsloven. Nemnda avgjør ca. 100-200 saker relatert til trakassering årlig. Det er grunn til å tro at de fleste trakasseringssaker ikke meldes til nemnda. Et slikt prosessuelt krav vil derfor trolig virke mot målet om at idretten skal forebygge, avdekke og reagere mot trakassering i idretten, da terskelen for mange ville bli for høy. Departementet viser videre til at idretten etter likestillings- og diskrimineringsloven har et selvstendig ansvar for å forebygge og søke å hindre trakassering innenfor sitt ansvarsområde. Denne plikten er uavhengig av om en sak meldes til Diskrimineringsnemnda eller ikke.

Departementet legger til grunn at mye av trakasseringen, og kanskje særlig seksuell trakassering, som barn, ungdom og voksne utsettes for innenfor idretten i dag foregår over internett eller i en annen form for digital deling. Deling av seksualiserte og andre krenkende bilder, film eller lydopptak uten samtykke utgjør et økende samfunnsproblem og det kan få alvorlige og langvarige konsekvenser for den som rammes. I 2021 ble det besluttet å tilføye spesifikke straffebestemmelser i straffeloven, § 267 a og § 267 b, for å sikre og tydeliggjøre at all uberettiget deling av krenkende bilder, film og lydopptak er straffbart.

Denne type trakassering omfattes ikke nødvendigvis av likestillings- og diskrimineringslovens § 13, men er likevel en av de mer vanlige formene for trakassering og seksuell trakassering som skjer innenfor idretten. Følgelig bør også idretten, når

nødvendig, ha mulighet til å behandle personopplysninger for å kunne forebygge, avdekke og reagere mot enhver form for trakassering som er straffbar etter straffelovens § 267 a og 267 b. Departementet foreslår derfor å inkludere straffeloven §§ 267 a og 267 b i definisjonen av trakassering. Departementet understreker at «trakassering mv.» i lovens tittel og i § 3 andre ledd, kun omfatter det som er beskrevet her i kapittel 5.4.3.

5.4.4 Vold mv.

Begrepet «vold» har ikke en entydig definisjon. Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer vold som forsettlig bruk, eller trussel om bruk, av fysisk makt eller tvang, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner eller en gruppe, som enten resulterer i, eller har høy sannsynlighet for å resultere i, død, fysisk eller psykisk skade, eller mangelfull utvikling.

Norges idrettsforbund viser i sin veileder for håndtering av vold og trusler¹⁷ til Per Isdals definisjon av vold: «Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.» Norges idrettsforbund viser samtidig til at vold og trusler er definert i straffeloven, og at disse definisjonene ligger til grunn for forståelsen av hva som er straffbart etter idrettens lov- og regelverk.

Departementet foreslår at straffelovens bestemmelser legges til grunn for en definisjon av vold i gjeldende lovforslag. Straffeloven kapittel 25 gjelder voldslovbrudd og kapittel 24 gjelder vern av den personlige frihet og fred. Imidlertid vil ikke alle bestemmelsene være like relevante for formålet om å forebygge, avdekke og reagere mot vold i idretten. For eksempel er det liten grunn til å tro at bestemmelser om tvangsekteskap, frihetsberøvelse, menneskehandel, slaveri m.m. i straffeloven kapittel 24 er relevante i denne sammenhengen. Videre vil bestemmelser om medvirkning til selvmord, medlidenhetsdrap, kjønnslemlestelse og vold mot særskilte yrkesgrupper i straffeloven kapittel 25 også være lite relevante. Departementet vurderer heller ikke at forsømmelse av hjelpeplikten eller det å hensette noen i hjelpeløs tilstand vil være direkte relevant for å oppnå målet om å forebygge, avdekke eller reagere mot vold i idretten.

Handlinger som tvang (herunder grov tvang), jf. straffeloven §§ 251 til 252, trusler (herunder grove trusler), jf. straffeloven §§ 263 til 264, hensynsløs atferd, jf. straffeloven § 266, alvorlig personforfølgelse, jf. straffeloven § 266 a, kroppskrenkelse (herunder grov kroppskrenkelse), jf. straffeloven §§ 271 til 272, kroppsskade (herunder uaktsomt betydelig skade på kropp eller helse), jf. §§ 273 til 274, drap (herunder uaktsomt drap), jf. straffeloven § 275 og § 28, og mishandling i nære relasjoner (herunder grov mishandling i nære relasjoner), jf. straffeloven §§ 282 til 283, foreslås inkludert i definisjonen.

Innenfor idretten vil det i noen sammenhenger kunne aksepteres handlinger fra utøvere som utenfor idrettsarenaen ville vært ansett som vold. Et eksempel på dette er kampsport, hvor det forekommer slag og spark som del av idretten. Her må det legges til grunn at utøverne har akseptert risikoen for å bli utsatt for disse handlingene ved å delta i idretten.

¹⁷ [veileder-for-handtering-av-vold-og-trusler_pdf_200226.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

Norges idrettsforbund peker imidlertid i sin veileder for håndtering av vold og trusler at «[v]old som overstiger det som etter reglene er godkjente handlinger i en idrett, vil kunne være straffbare både i norsk rettsvesen og etter idrettens regelverk». Dette innebærer at en definisjon av vold kun bør inkludere handlinger som må anses for å ligge utenfor akseptert risiko og idrettens regler.

Departementet foreslår derfor at med «vold mv.» i denne loven menes handlinger som omfattes av straffeloven §§ 251 til 252, §§ 263 til 264, §§ 266 til 266 a, §§ 271 til 275 og §§ 280 til 283 og som overstiger det som etter idrettens regler er godkjente handlinger i en idrett.

Departementet foreslår at loven her skal omfatte handlingene som inngår i de aktuelle straffebudene, selv om ingen er tiltalt eller straffet etter straffelovens bestemmelser. Dette innebærer at loven åpner opp for at idretten kan ha adgang til å behandle personopplysninger i tilknytning til vold også i saker som ikke anmeldes, påtales eller hvor domstolene ikke ilegger straff. Hensikten er å ikke utelukke voldshandlinger som ikke anmeldes eller følges opp videre for eksempel på bakgrunn av frykt for represalier, prioriteringer hos politiet, strafferettslig bevisbyrde eller andre vurderinger og avgjørelser i straffesporet.

5.5 Behandlingsansvarlig

I § 4 i lovforslaget foreslår departementet å definere behandlingsansvarlige slik de defineres i personvernforordningen artikkel 4 nr. 7. Bestemmelsen i personvernforordningen definerer hvem som skal eller kan være behandlingsansvarlig i henhold til forordningens bestemmelser. Den eller de behandlingsansvarlige er forordningens primære pliktsubjekt og skal påvise at behandlingen skjer i samsvar med forordningens prinsipper om forsvarlig behandling av personopplysninger som følger av art. 5 nr. 1.

Det følger av punkt 79 i fortalen til personvernforordningen at et effektivt vern av de registrertes rettigheter og friheter krever en tydelig plassering av behandlingsansvaret. Ansvarsplassering kan imidlertid by på utfordringer i tilfeller hvor flere juridiske enheter er involvert i behandlingen, samt tilfeller hvor det ikke alltid er like lett å skille mellom hvem som er behandlingsansvarlig, og hvem som er databehandler. Det kan også være tilfeller hvor ansvarsforholdene er delt. Ansvarsforholdene må uansett avgjøres konkret i tilknytning til en bestemt behandling.

Etter lovforslaget § 4 vil de behandlingsansvarliges plikter reguleres direkte av forordningens bestemmelser. Det vil si at alle organisasjonsledd er å regne som selvstendige rettssubjekter som kun skal behandle personopplysninger de selv er behandlingsansvarlige for. Organisasjonsleddene vil være underlagt de kravene personvernregelverket stiller, og vil være ansvarlige for at kravene etterleves.

Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å nærmere fastslå i lovforslaget hvilket organisasjonsledd som i et hvert tilfelle er å anse som behandlingsansvarlig. Det foreslås imidlertid at departementet kan gi nærmere regler i forskrift vedrørende den

behandlingsansvarlige. Dersom det viser seg i praksis at det er vanskelig å identifisere hvilket organisasjonsledd innenfor Norges idrettsforbund som er behandlingsansvarlig for personopplysninger i ulike situasjoner, vil det kunne være aktuelt å forskriftsregulere dette.

Det er etablert et felles behandlingsansvar mellom Norges idrettsforbund og Norges idrettsforbunds tilsluttede organisasjonsledd for behandling av generelle personopplysninger i forbindelse med administrering av den organiserte idretten. Dette gjelder personopplysninger som inngår i idrettens sentrale database og som inneholder informasjon om alle som er medlemmer og andre aktive og frivillige i norsk idrett. Databasen administreres og driftes av Norges idrettsforbund på vegne av alle organisasjonsleddene i idretten. Ansvar for hvordan pliktene etter personvernregelverket skal overholdes, er fordelt og fremgår av en skriftlig avtale med de felles behandlingsansvarlige.

Øvrige personopplysninger som registreres om det enkelte medlem eller annen person med tilknytning til idretten, vil det enkelte organisasjonsledd som registrerer opplysningene selv være behandlingsansvarlig for.

Det benyttes også databehandlere i de tilfeller der ulike tjenester blir satt ut og personopplysninger behandles av en leverandør på vegne av den behandlingsansvarlige. Det vil da bli inngått en databehandleravtale med partene som fordeler ansvar og regulerer hvordan de aktuelle personopplysningene skal håndteres, i tråd med reglene i personvernforordningen.

Alle organisasjonsledd i Norges idrettsforbund er selvstendige rettssubjekter og behandler en rekke personopplysninger som de også er behandlingsansvarlige for. For å kunne forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.», er det nødvendig at flere organisasjonsledd under Norges idrettsforbund i teorien har adgang til å behandle personopplysningene lovforslaget omfatter, da det i lovs form ikke er hensiktsmessig å gjøre en avgrensning av hvilke konkrete organisasjonsledd som vil behandle personopplysninger i de enkelte sakene. I § 7 andre ledd foreslår imidlertid departementet at hvert organisasjonsledd bare kan behandle personopplysninger om egne medlemmer, tillitsvalgte og frivillige samt andre personer som skal ha en rolle eller utføre oppgaver i organisasjonsleddet, og personopplysninger om tilsvarende gruppe personer i et direkte underliggende organisasjonsledd, se nedenfor kapittel 5.8. Dette innebærer at idretten må ha et system som sikrer at de enkelte sakene til enhver tid behandles i riktig organisasjonsledd.

5.6 Behandling av særlige kategorier personopplysninger

5.6.1 Innledning

Som nevnt i kapittel 5.2, har organisasjonsleddene i Norges idrettsforbund behov for å behandle ulike typer personopplysninger for å kunne administrere medlemskap i et idrettslag og tilby ulike aktiviteter og konkurranser i den forbindelse.

I forbindelse med idrettens arbeid med å forebygge og håndtere saker om «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.», vil det imidlertid kunne oppstå et behov for å behandle andre opplysninger som kan være av en sensitiv karakter. Sensitive opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 nr. 1, må falle inn under et av unntakene i artikkel 9 nr. 2 for at idretten skal kunne behandle slike opplysninger.

Idretten vil i de aller fleste tilfeller behandle personopplysninger etter denne loven med den hensikt å sanksjonere eller rette andre tiltak mot personer som gjennomfører eller potensielt kan gjennomføre handlingene som etter denne loven er definert som seksuelle overgrep, trakassering eller vold. For å kunne rette tiltak mot overgriperen, vil det i mange sammenhenger være nødvendig for idretten å behandle særlige kategorier personopplysninger om personer som har blitt utsatt for slike handlinger, for å beskrive omfanget, alvorlighetsgraden eller konsekvensene av handlingene, noe som kan ha innvirkning på idrettens reaksjoner ved slike handlinger.

5.6.2 Hvilket unntak kan åpne for behandling av særlige kategorier personopplysninger i idretten?

Som nevnt innledningsvis under punkt 3 om gjeldende rett, er behandling av særlige kategorier personopplysninger i utgangspunktet forbudt, jf. personvernforordningen artikkel 9 nr. 1. Dette gjelder behandling av personopplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering. Slike opplysninger kan likevel behandles dersom man oppfyller et av unntakene i artikkel 9 nr. 2.

Artikkel 9 nr. 2 bokstav a tillater at særlige kategorier personopplysninger kan behandles dersom den registrerte har gitt uttrykkelig samtykke til behandling av slike personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål. Et slik samtykke må etter praksis gis frivillig, slik at det ikke foreligger noe press for å gi samtykke og det heller ikke oppstår negative konsekvenser ved at et samtykke ikke gis. Det kan dermed ikke settes som vilkår for å bli medlem av et idrettslag at man samtykker til behandling av særlige kategorier personopplysninger.

Det er videre alminnelig antatt i personvernretten at samtykke heller ikke er et gyldig behandlingsgrunnlag i arbeidsforhold på grunn av ubalansen mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Trolig vil mye av det samme gjelde i idretten, og også for tilfeller ut over arbeidsforhold. Et samtykke kan oppleves «tvungent» fordi «alle andre» samtykker, eller det kan medføre at de som ikke kan eller vil samtykke, utestenges fra den aktuelle aktiviteten. Departementet legger til grunn at samtykke for behandling av særlige kategorier personopplysninger i idretten kun vil være aktuelt i helt spesielle tilfeller, for eksempel ved helsetesting i toppidretten. Samtykke vil dermed ikke være et egnet unntak for å oppnå målene om å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.» i idretten.

Idretten vil ha et behandlingsgrunnlag for å behandle særlige kategorier personopplysninger som arbeidsgiver etter artikkel 9 nr. 2 bokstav b eller knyttet til et rettskrav, jf. artikkel 9 nr. 2 bokstav f i saker som gjelder «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.», jf. kapittel 3.6. Dette vil imidlertid ikke utgjøre en tilstrekkelig hjemmel i de fleste tilfeller, da svært mange av de som er involvert i idretten ikke er ansatt.

Artikkel 9 nr. 2 bokstav g åpner for behandling som er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser. I likhet med artikkel 9 nr. 2 bokstav b, krever også dette alternativet et supplerende rettsgrunnlag i EØS-retten eller i nasjonal rett. I tillegg krever bestemmelsen at behandlingen skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

Hva som kan være viktige allmenne interesser er ikke nærmere beskrevet i personvernforordningen. Ordlyden tilsier at behandlingen av personopplysningene må skje for å oppfylle formål som kommer samfunnet til gode. Ifølge juridisk teori¹⁸ gir bestemmelsen uttrykk for en sikkerhetsventil som tillater behandling av særlige kategorier personopplysninger når ingen av de andre unntakene er oppfylt, men hvor det likevel er et klart samfunnsmessig behov for behandlingen. Departementet vurderer at unntaket i artikkel 9 nr. 2 bokstav g vil kunne tillate behandling av særlige kategorier personopplysninger i idretten for å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.».

Departementet peker i denne sammenhengen på det som er beskrevet innledningsvis i kapittel 2.2 om omfang og konsekvenser av «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.» både i samfunnet generelt og konkret i idretten. Disse forholdene utgjør både et samfunns- og folkehelseproblem, og det må vurderes at det er i samfunnets interesse at idretten jobber for å forhindre at slike hendelser forekommer innenfor idretten. Det kan derfor legges til grunn at viktige allmenne interesser ligger til grunn for idrettens behov for å behandle særlige kategorier personopplysninger for å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.» Departementet peker også på det store antall medlemmer i idrettslag over hele landet og særlig den store andelen barn og unge som deltar i idretten, se kapittel 2.1.4. Dette underbygger i enda større grad at det er viktige allmenne interesser som vil ligge til grunn for idrettens behandling av personopplysninger for å oppnå de nevnte formålene.

5.6.3 Hvilke personopplysninger er det aktuelt å behandle?

Det er særlig i arbeidet med håndtering av konkrete saker om kritikkverdige forhold og i rådgivning som gis i slike saker, at Norges idrettsforbund har identifisert at det er nødvendig å behandle særlige kategorier personopplysninger for å kunne avdekke og hindre nye tilfeller.

¹⁸ Lovkommentar til personvernforordningen artikkel 9, Juridika (besøkt 28. september 2023).

I en sak hvor idretten mottar et varsel eller en bekymringsmelding om seksuelle overgrep eller seksuell trakassering i idretten, for eksempel gjennom varslingskanalen MittVarsel, vil det kunne være nødvendig å behandle opplysninger om en persons seksuelle forhold og eventuelt indirekte seksuell orientering, der dette kommer frem av de handlinger varselet gjelder. I arbeidet med å avdekke om slike hendelser har funnet sted, vil det kunne være nødvendig for det behandlingsansvarlige organisasjonsleddet å behandle denne type sensitive personopplysninger om den personen et eventuelt overgrep har blitt begått overfor.

I tillegg vil det i slike saker også kunne være nødvendig å behandle helseopplysninger, der saken eksempelvis inneholder informasjon om konsekvensene av handlingene, for eksempel fysiske skader eller psykiske reaksjoner etter hendelsen. Dette vil særlig kunne gjøre seg gjeldende når idretten skal reagere i en slik sak etter idrettens eget selvdømme og sanksjonsregelverk.

I saker som gjelder trakassering eller vold på bakgrunn av rasisme og annen diskriminering, vil det i tillegg eller i stedet for opplysningene nevnt over kunne være nødvendig å behandle personopplysninger om en persons rasemessige eller etniske opprinnelse, eller religion. Også en persons politiske oppfatning kan være relevant i trakasseringssaker, for eksempel ved trakassering på bakgrunn av medlemskap i en politisk ungdomsorganisasjon eller kontroversielle politiske meninger.

Både helseopplysninger og opplysninger om en persons rasemessige eller etniske opprinnelse, politiske oppfatning og religion, seksuelle forhold eller seksuell legning er definert som særlige kategorier personopplysninger etter artikkel 9 nr. 1 som idretten vil trenge et unntak etter artikkel 9 nr. 2 for å kunne behandle.

Ulike organisasjonsledd i Norges idrettsforbund gir generell rådgivning i forbindelse med håndteringen av saker om mulige kritikkverdige forhold. Dette kan innebære rådgivning fra Norges idrettsforbund sentralt eller fra rådgivere i idrettskretsene. Selv om rådgivningen primært er rettet inn mot prosess og ikke konkret saksbehandling, vil det, etter Norges idrettsforbunds vurdering, likevel kunne forekomme at det er nødvendig å behandle personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 for å kunne gi riktig og tilstrekkelig rådgivning.

Også i forbindelse med idrettens eventuelle behandling av opplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter personvernforordningen artikkel 10, se kapittel 5.7, kan det være behov for å behandle særlige kategorier personopplysninger som nevnt i artikkel 9 nr. 1. Et eksempel på dette er hvor et organisasjonsledd mottar informasjon fra politiet om anmeldelse av et seksuelt overgrep der saken er henlagt på grunn av bevisets stilling. Det kan for eksempel foreligge tvil om den seksuelle relasjonen var frivillig, samtidig som det utvilsomt har skjedd handlinger som er uforenlige med visse ansvars- og tillitsoppgaver overfor mindreårige idrettsutøvere.

Dersom en person er dømt for seksualforbrytelser etter straffeloven, kan det være behov for å iverksette tiltak for å hindre at vedkommende begår nye straffbare forhold. Dette vil typisk være en situasjon der en person har blitt ilagt et rettighetstap som innebærer at

vedkommende ikke skal kunne ha treneroppgaver også overfor voksne, se eksempel nedenfor i kapittel 5.7, hvor en person er fradømt retten til å ha ansvarsoppgaver overfor jenter under 20 år. I slike tilfeller kan det være behov for idretten å behandle opplysninger knyttet til denne personens seksuelle forhold eller seksuelle legning for å implementere rettighetstapet i idretten.

I saker som gjelder «vold mv.» vil det være relevant å behandle helseopplysninger for å beskrive virkningen av voldshandlingene. Det kan også være saker der vold er et element, men der saken også omfatter rasisme eller annen diskriminering. I så fall vil det være behov for å behandle også disse kategoriene personopplysninger.

«Trakassering og vold mv.» vil kunne skje i forbindelse med en kamp eller et annet arrangement, eksempelvis vold, trusler om vold, rasistiske eller diskriminerende utsagn fra utøver eller publikum. Er kampen eller arrangementet i regi av et særforbund, skal hendelsen som utgangspunkt håndteres av det aktuelle særforbundet, i henhold til sitt kamp- og sanksjonsreglement. Idretten har trukket fram at politiattestordningen ikke har den samme forebyggende effekten for vold og trakassering i idretten som for seksuelle overgrep, da barneomsorgsattesten ikke omfatter alle dommer for vold og trakassering. Forebygging av vold vil dermed måtte skje på andre måter og det kan være behov for å gjennomføre andre tiltak rettet mot enkeltpersoner.

I saker hvor idretten ønsker å reagere og sanksjonere etter idrettens system, vil det kunne være en glidende overgang mellom enklere saker hvor det kun behandles generelle personopplysninger til mer alvorlige hendelser som vold, trusler, rasisme, diskriminering, hets, seksuell trakassering og seksuelle overgrep. I slike saker vil det i større grad kunne forekomme at idretten vil ha behov for å behandle særlige kategorier personopplysninger, da hendelsens karakter og den bakenforliggende motivasjonen kan ha innvirkning på hvilken sanksjon som gis.

Når det gjelder publisering av avgjørelser fra Norges idrettsforbunds domsutvalg og appellutvalg anfører Norges idrettsforbund at personvernforordningen og personopplysningsloven begrenser adgangen til dette uten et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag. Dette innebærer at Norges idrettsforbund publiserer en blanding av anonymiserte avgjørelser og korte sammendrag av avgjørelser hvor Norges idrettsforbund hevder at det ikke er mulig å anonymisere avgjørelsene i samsvar med de kravene personvernregelverket stiller. I noen ytterst få tilfeller er imidlertid avgjørelsene publisert fullt ut uten anonymisering, men det er kun hvor parten(e) har samtykket til publisering, noe som sjeldent skjer.

Norges idrettsforbund ønsker imidlertid å kunne publisere alle avgjørelser fra sine domsorganer som gjelder brudd på Norges idrettsforbunds sanksjonsregelverk fullt ut, eventuelt med ordinær anonymisering. Norges idrettsforbund vurderer at allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at dette er en nødvendig ordning. I tillegg vurderer idretten at relevant praksis bør kunne være tilgjengelig for alle og brukes av involverte parter i saker som behandles i idrettens selvdømme. Norges idrettsforbund ønsker derfor at det etableres et hjemmelsgrunnlag til å kunne publisere avgjørelser fra idrettens domsorganer som omhandler brudd på Norges idrettsforbunds

sanksjonsregelverk, inkludert opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 eller artikkel 10.

5.6.4 Forholdsmessighetsvurdering

Unntaket i artikkel 9 nr. 2 bokstav g krever at inngrepet i personvernet står i forhold til de målene som søkes oppnådd. Det må altså gjennomføres en forholdsmessighetsvurdering, hvor den enkeltes integritet må veies opp mot formålet med behandlingen av personopplysningene.

Departementet vurderer at det på generelt grunnlag er av stor samfunnsmessig betydning at idretten er en trygg oppvekstarena og også et trygt sted å være for voksne. Det er i samfunnets interesse at idretten jobber aktivt for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold og får anledning til å behandle personopplysninger når dette er nødvendig for å oppnå disse målene. Dette er ikke utfordringer som påvirker idretten alene, men påvirker samfunnet som en helhet. Som påpekt i kapittel 2.2, har arbeidslivet klare regelverk og ansvarsforhold gjennom lovregulering av arbeidsmiljø og arbeidsgivers forpliktelser til å forebygge og reagere mot trakassering, inkludert seksuell trakassering, og andre uønskede forhold. Videre beskyttes barn og unge i skolen særlig av opplæringslova kapittel 9A¹⁹ om elevenes skolemiljø, som blant annet etablerer en nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, jf. opplæringslova § 9A-3. Tilsvarende regler finnes ikke på samme måte for frivilligheten generelt eller idretten spesielt. Lovforslaget tar sikte på å bøte på denne forskjellen til en viss grad.

Som nevnt over, vurderer departementet at den store andelen barn og unge som deltar i idretten underbygger at det er viktige allmenne hensyn som gjør at behandlingen av personopplysninger er nødvendig. Barn og unge har krav på særskilt beskyttelse mot overgrep og trakassering, og idrettens arbeid med å forebygge, avdekke og reagere mot overgrep, trakassering, inkludert seksuell trakassering, og vold mot barn og unge må i den sammenheng vurderes å være av stor samfunnsmessig betydning. Departementet vil også peke på at staten ved domstolene gir uttrykk for viktigheten av at det sikres trygge rammer for idretten, og særlig idrett for barn og unge, når domstolene ilegger rettighetstap rettet inn mot idrettslig aktivitet, se eksempler på dette i kapittel 5.7.3.

Departementet anerkjenner at idretten har mange medlemmer og at idretten dermed potensielt kan behandle personopplysninger knyttet til et stort antall personer. Opplysninger knyttet til «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.» kan også være svært sensitive for den enkelte. For eksempel vil behandling av opplysninger om seksuelle forhold i tilknytning til overgrep for mange vurderes å utgjøre et stort inngrep i personvernet. Tilsvarende vil informasjon om en persons seksuelle orientering eller religion kunne utgjøre inngrep av betydning i personvernet, særlig der slik informasjon ikke er allment kjent.

¹⁹ Ny opplæringslov vil etter planen tre i kraft 1. august 2024. Bestemmelsene om elevenes skolemiljø videreføres med enkelte justeringer i kapittel 12 i den nye loven.

Departementet legger til grunn at for at idretten skal kunne forebygge, avdekke eller reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.» i idretten vil denne typen sensitiv informasjon likevel kunne være nødvendig å behandle. Departementet vurderer at de tungtveiende samfunnsmessige interessene som ligger til grunn for lovforslaget står i forhold til de inngrepene i personvernet som vil følge av idrettens behandling av nødvendige personopplysninger for å oppnå de nevnte formålene. Departementet viser imidlertid til at det foreslås flere tiltak i lovforslaget som har til hensikt å begrense personvernkonsekvensene av forslaget, se nedenfor og i kapittel 5.10.

Det er vanskelig å gi en uttømmende liste over alle eksempler på personopplysninger som det kan være aktuelt for idretten å behandle for å oppnå formålene som loven omfatter. På denne bakgrunn har departementet vurdert om det bør gis en generell hjemmel for idretten til å behandle særlige kategorier personopplysninger, eller om kategoriene personopplysninger som kan behandles bør begrenses.

Artikkel 9 gjelder personopplysninger om «rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering».

Ikke alle kategoriene opplysninger vil være like relevante å behandle for å kunne oppnå formålene i denne loven. Departementet ser ikke grunn til å åpne opp for behandling av filosofisk overbevisning, fagforeningsmedlemskap eller genetiske og biometriske opplysninger og foreslår å avgrense hjemmelen til å behandle særlige kategorier personopplysninger mot slike opplysninger.

Den foreslåtte lovhjemmelen presiserer at behandling av særlige kategorier personopplysninger bare må skje når det er nødvendig for å forebygge, avdekke eller reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.» i idretten. Dette innebærer at det aktuelle organisasjonsleddet i idretten som er behandlingsansvarlig må ta stilling til hvilke opplysninger som er nødvendig å behandle i det konkrete saksforholdet for å oppnå lovens formål. Departementet vurderer at dette må være en streng vurdering som også forutsetter at idretten legger til grunn en praksis hvor opplysninger kun behandles når det er forholdsmessig i den aktuelle saken.

I utgangspunktet er personvernregelverket for barn det samme som for voksne. I personvernforordningens fortale er det imidlertid framhevet at barns personopplysninger fortjener et særlig vern, ettersom barn kan være mindre bevisste på aktuelle risikoer, konsekvenser og rettigheter. Både i fortalen og i forordningens artikkel 12 framgår det at man særlig må ta hensyn til utforming når informasjon rettes mot barn. I Datatilsynets praksis og uttalelser ser man også at barns særskilte vern framheves.²⁰

²⁰ Juridisk utredning (Lovregulering av mindreåriges samtykkekompetanse til dopingkontroll i idrett) utført av Advokatfirmaet Wiersholm i 2022 på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

I saker om seksuelle overgrep, trakassering eller vold i idretten kan både personen som har utført handlingene og personen som er utsatt for handlingene være barn under 18 år. Selv om bestemmelsene i lovforslaget ikke spesifikt skiller mellom barn og voksne, vurderer departementet likevel at barns særskilte vern bør inngå i de forholdsmessighetsvurderingene som den behandlingsansvarlige skal gjøre i de aktuelle sakene. Vurderingen av hvilke personopplysninger som er nødvendige å behandle for å oppnå lovens formål, kan dermed i konkrete tilfeller påvirkes av alderen til de involverte partene.

Departementet har vurdert idrettens påstand om at det er nødvendig å kunne publisere praksis fra idrettens egne domsorganer som omhandler seksuelle overgrep, trakassering og vold, uten fullstendig anonymisering ut fra allmennpreventive og individualpreventive hensyn. Departementet kan vanskelig se at det vil være nødvendig å publisere slike dommer for å oppnå formålene etter denne loven om å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering eller vold. Departementet legger til grunn at personer som utfører slike handlinger, som i utgangspunktet ikke knytter seg til den idrettslige utøvelsen, neppe vil påvirkes i særlig grad av en risiko for at eventuelle dommer i idrettens eget system vil publiseres i ikke fullt ut anonymisert format. Det må også legges vekt på at offentliggjøring av dommer må anses for å være et relativt stort inngrep i personvernet. Videre må det legges til grunn at faren for at en person kan identifiseres ved å publisere ikke fullt ut anonymiserte avgjørelser kan være vel så stor for offeret enn for overgriperen. Dette taler også mot å tillate slik publisering. På denne bakgrunn foreslår ikke departementet en hjemmel til å kunne publisere praksis fra idretten som omhandler «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.», uten full anonymisering.

5.7 Behandling av opplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser

5.7.1 Innledning

Personvernforordningen artikkel 10 krever at det er etablert et hjemmelsgrunnlag i EØS-retten eller nasjonal rett dersom behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser og tilknyttede sikkerhetstiltak skal gjennomføres utenfor offentlige myndigheters kontroll. Dette innebærer at dersom idretten skal ha mulighet til å behandle slike personopplysninger, er det behov for en egen hjemmel i lov eller forskrift om dette.

Bestemmelsen i personvernforordningen artikkel 10 gjelder i tillegg til reglene om behandlingsgrunnlag etter forordningen artikkel 6. Dette innebærer at det må foreligge et behandlingsgrunnlag også etter forordningen artikkel 6 for at behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser skal være lovlig. Departementet viser her til kapittel 5.2 som vurderer hvilket behandlingsgrunnlag etter artikkel 6 som kan være gjeldende for idretten.

5.7.2 Behov for egen hjemmel til å behandle opplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser

Idrettslag har sammen med en rekke andre frivillige organisasjoner, mulighet til å innhente politiattest (barneomsorgsattest) for frivillige som skal jobbe med barn og unge eller andre sårbare grupper. Politiet har hjemmelsgrunnlag til å dele slike opplysninger for de formålene som omfattes av politiregisterregelverket. Dette er nærmere beskrevet i kapittel 3.4 om politiregisterloven og politiregisterforskriften

Politiattester utstedes for at mottaker skal kunne vurdere om personen skal kunne gis en stilling, oppgave, verv eller lignende. For idretten er ordningen i utgangspunktet ment som en effektiv inngangskontroll. Den skal sørge for at personer som er siktet, tiltalt, vedtatt forelegg eller er dømt for overtridelser av straffebud som fremgår av politiregisterloven § 39, ikke skal kunne utføre oppgaver som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming.

Politiattester er imidlertid kun et øyeblikksbilde. Det vil kunne inntreffe endrede forhold som ikke fremgår av den opprinnelige barneomsorgsattesten som kan omhandle straffedommer og lovovertridelser som også vil være høyst relevant for idrettslag å kunne behandle. Slik informasjon vil idrettslag kunne motta på mange forskjellige måter, for eksempel gjennom varslingskanaler. Denne type informasjon vil kunne være relevant for at idrettslaget skal kunne be om fornyet vandelskontroll, jf. politiregisterloven § 43. Informasjonen vil også være relevant for at idretten selv skal kunne reagere mot personer som har begått lovovertridelsen ved å kunne behandle sakene innenfor idrettens eget sanksjonssystem.

Det vil også være tilfeller hvor idretten vil ha behov for å behandle personopplysninger som fremgår av straffedommer for å kunne følge opp dommer om rettighetstap. Rettighetstap kan ilegges etter straffeloven kapittel 10 og innebærer tap av retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet.

For at opplysningene om straffedommer og andre lovovertridelser skal kunne brukes til et bestemt formål, krever det imidlertid at mottaker av opplysningene har et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag for den videre behandlingen. Som beskrevet over, forutsettes det at slik hjemmel er fastsatt i regelverk som gjelder for mottakeren av opplysningene.

Departementets vurdering er derfor at det vil være behov for en klar hjemmel for idretten til å kunne behandle personopplysninger i straffedommer og andre lovovertridelser for å oppnå formålene som omfattes av dette lovforslaget. Dette vil også styrke de registrertes rettigheter, ved at det blir tydeligere for hvilke formål og i hvilke situasjoner idretten kan innhente og behandle denne type opplysninger.

5.7.3 Hvilke opplysninger skal behandles?

Departementet vurderer at idrettens mulighet til å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertridelser bør begrenses til de nevnte formålene om å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.» i idretten. Dette innebærer at den behandlingsansvarlige som får tilgang til opplysninger om

straffedommer og lovovertrædelser som gjelder andre forhold enn det som dette lovforslaget omfatter, i utgangspunktet ikke vil ha mulighet til å behandle slik informasjon, om det ikke finnes et annet rettslig grunnlag for behandlingen.

Når det gjelder hvilke konkrete opplysninger idretten bør kunne behandle, har departementet vurdert om det bør gis en generell regel som gir idretten adgang til å behandle alle opplysninger som er nødvendige for å oppnå de nevnte formålene, eller om loven bør presisere nærmere hvilke opplysninger dette gjelder. En generell hjemmel vil potensielt kunne gi idretten tilgang til et stort omfang opplysninger, og det vil også i større grad være opp til idretten selv å definere hvilke opplysninger som er relevante å behandle for å oppnå formålene. For å sikre at det ikke gjøres større inngrep i den registrertes personvern enn nødvendig, ser departementet at det er behov for å presisere hvilke kategorier opplysninger som idretten skal kunne behandle. Hjemmelen begrenser seg uansett til opplysninger som er nødvendige for å forebygge, avdekke, eller reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.» i idretten.

Departementet har identifisert fire kategorier opplysninger som organisasjonsledd tilknyttet Norges idrettsforbund har behov for å behandle i tilknytning til straffedommer og lovovertrædelser. Disse er spesifisert i § 6 bokstavene a-d.

Opplysninger i barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39

Departementet foreslår for det første at idretten skal ha mulighet til å behandle opplysninger som fremgår av barneomsorgsattesten som skal fremlegges av personer som skal utføre oppgaver som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming, jf. politiregisterforskriften § 34-1 og § 34-13, jf. politiregisterloven § 39.

Krav om vandelskontroll i form av barneomsorgsattest er ett av flere relevante tiltak for å forebygge seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. overfor barn, unge og personer med utviklingshemming som deltar i idretten. En barneomsorgsattest gir imidlertid kun opplysninger om en person har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller er under straffeforfølgning. En attest uten anmerkninger er derfor ingen garanti for at en person ikke har begått, eller kommer til å begå, overgrep mot mindreårige.

Barneomsorgsattesten er heller ingen garanti for at vedkommende er egnet til å ha oppgaver eller ansvar overfor mindreårige.

Norges idrettsforbund har informert departementet om at praksis i dag er at behandlingsansvarlig i idrettslagene (politiattestansvarlig) registrerer at politiattest er fremvist, men at innholdet i attesten ikke nedtegnes. Attesten beholdes av den personen selv og leveres ikke inn til idrettslaget. Dersom en person knytter seg til et annet idrettslag, skal attesten etterspørres og framvises på nytt.

I barneomsorgsattesten anmerkes det om en person er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for en rekke straffbare forhold. Forarbeidene til politiregisterloven²¹ viser til at hensikten med loven § 39 er å skape en ensartet praksis på de områdene der det kreves

²¹ Ot.prp. nr. 108 (2008-2009)

politiattest for personer som har omsorg for eller oppgaver knyttet til barn. Videre pekes det på at straffebestemmelsene som skal anmerkes er avgrenset til straffbare handlinger som anses relevante for formålet om å beskytte barn og unge, herunder seksualforbrytelser, volds- og ransforbrytelser og narkotikaforbrytelser.

Departementet ser at noen få av bestemmelsene som er relevante for barneomsorgsattesten kan ligge i ytterkanten av formålet om å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.», for eksempel narkotikaovertridelser. Departementet ser det likevel ikke som hensiktsmessig i det foreliggende forslaget å avgrense mot enkelte bestemmelser som inngår i barneomsorgsattesten og dermed fjerne idrettens mulighet til å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertridelser for slike forhold.

Departementet viser her til at det er gjort en vurdering i forbindelse med politiregisterloven av hvilke straffebestemmelser som særlig er relevante i lys av formålet om å beskytte barn og unge. Departementet viser også til at forslaget om å kunne behandle opplysninger om straffedommer og lovovertridelser begrenses til «når det er nødvendig» for å oppnå de nevnte formålene. Ved bruk av bestemmelsen må det derfor gjøres en konkret vurdering av om behandlingen av konkrete opplysninger er nødvendig i lys av formålene som skal oppnås.

Departementet understreker at personopplysningene som fremgår av barneomsorgsattesten kun skal behandles for internt bruk i idrettslaget for å ivareta formålet med ordningen. Det er ikke opplysninger som skal deles med andre organisasjonsledd. Hvert idrettslag har selv ansvar for å innhente slik attest når de skal engasjere personer som skal utføre oppgaver som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming. Etter departementets syn vil følgelig behovet for deling av slik informasjon mellom idrettslag være minimal.

Ved førstegangsfremvisning av barneomsorgsattest vil idrettslagets behandling av personopplysningene være begrenset. Den vil bestå i å nekte personer med merknader på attesten å få et verv som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming innen idretten. I tilfeller ved fornyet vandelskontroll hvor det avdekkes merknader på barneomsorgsattesten vil imidlertid behandlingen av personopplysningene være noe mer omfattende. Her vil vedkommende som mottar politiattesten (politiattestansvarlig) i det aktuelle idrettslaget måtte fremlegge opplysningene for de nødvendige organ eller ansvarlige i klubben for å sikre at vedkommende ikke kan inneha verv i idrettslaget som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming, på grunnlag av merknad(ene) på barneomsorgsattesten.

Opplysninger som gir grunn til å tro at det er behov for å be om fornyet vandelskontroll

Departementet foreslår *for det andre* at idretten skal ha mulighet til å behandle opplysninger som gir grunn til å tro at det er behov for å be om fornyet vandelskontroll. Forarbeidene til politiregisterloven § 43, som gjelder utlevering av opplysninger etter at politiattest er utstedt, viser til at bestemmelsen omhandler tilfeller der brukeren av

opplysningene, etter at politiattesten er utstedt, har fått tilgang til informasjon som gir grunn til å tro at det foreligger nye opplysninger av betydning for innholdet på politiattesten.

I tilfeller hvor idretten mottar informasjon om nye relevante straffbare forhold, for eksempel gjennom varslingskanalen MittVarsel, vil det være nødvendig for idretten å behandle slike opplysninger for å kunne innhente en fornyet vandelskontroll. For eksempel kan idretten få opplysninger om at en person har blitt straffedømt eller siktet for forhold som vil vises på fornyet vandelskontroll.

Dersom et idrettslag i dag får kunnskap om endrede forhold som inntreffer etter at barneomsorgsattest er fremvist, vurderer Norges idrettsforbund at disse opplysningene ikke vil kunne behandles om de inneholder opplysninger om straffedommer eller andre lovovertridelser, eller inneholder særlige kategorier personopplysninger. Denne praksisen vurderes ikke som tilfredsstillende med tanke på å skulle oppnå formålene i denne loven. For det første gir det idrettslaget få muligheter til å motta, nedtegne og reagere på nye opplysninger om slike forhold som idrettslaget mottar i form av varsler e.l. For det andre gir det heller ingen mulighet for idrettslag til å varsle andre idrettslag i tilfeller der det har oppstått etterfølgende forhold som ikke vises på en politiattest.

Departementet vurderer derfor at det bør være en klar hjemmel som åpner opp for at idretten kan behandle personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser i slike tilfeller. Hensynene som ligger til grunn for bestemmelsen vil være tilsvarende de som ligger til grunn for å innhente barneomsorgsattest i utgangspunktet. Departementet viser her særlig til at bestemmelsen kun vil gjelde i tilfeller hvor hensynet bak behandlingen av personopplysningene vil være å beskytte barn, unge og andre sårbare grupper.

Kravet om at det må være «grunn til å tro» at det har forekommet hendelser som tilsier at det vil være endringer i barneomsorgsattesten, betyr at idretten må ha en viss sikkerhet for at opplysningene er korrekte før de behandles. Kravet samsvarer med omtalen i politiregisterlovens forarbeider om når en bruker av opplysningene kan be om fornyet vandelskontroll.

Opplysninger som er nødvendige for å følge opp dommer om rettighetstap

For det tredje, foreslår departementet at idretten skal ha adgang til å behandle opplysninger som er nødvendige for å kunne følge opp dommer om rettighetstap. Rettighetstap kan ilegges etter straffeloven kapittel 10 og innebærer tap av retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet. Etter straffeloven § 56 kan en person som har begått en straffbar handling, fratras retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet i framtiden. Rettighetstapet vil normalt kunne idømmes for inntil fem år, men kan når særlige grunner tilsier det, ilegges på ubestemt tid. Det er videre et vilkår at allmenne hensyn tilsier en slik reaksjon og at den straffbare handlingen viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en stilling, virksomhet eller aktivitet. Eksempler på rettighetstap som er ilagt av domstolene og som er relevante for idretten er:

«A dømmes til å tåle tap av retten til for framtida å inneha stilling eller utføre organisert frivillig arbeid rettet mot barn.»

«A fradømmes for en periode på 5 - fem - år retten til å være instruktør, trener eller å ha ledende stilling for jenter under 20 år»

«A, (...), fradømmes retten til å arbeide som lærer/ansatt innenfor barne- og ungdomssektoren eller barnehagesektoren og barne- og ungdomsarbeider i organisasjoner/idrettslag i 5 -fem- år»

Idretten vil kunne ha behov for å behandle personopplysninger knyttet til rettighetstap i straffedommer, for å følge opp rettighetstapene internt i idretten. Rettighetstap vil gjelde i tilfeller hvor domstolene allerede har vurdert at allmenne hensyn tilsier at en person ikke kan inneha slike verv eller oppgaver som personen er fradømt. For å sikre trygge idrettsarenaer og for å kunne forebygge seksuelle overgrep, trakassering og vold i idretten, er det derfor nødvendig at idretten har mulighet til å behandle personopplysninger om slike forhold for å kunne følge opp rettighetstapene i sine organisasjonsledd. Rettighetstap vil i mange sammenhenger være knyttet til oppgaver som innebærer en relasjon med barn, og dermed bidra særlig til å beskytte barn og unge. Som eksemplene over viser, kan rettighetstapet også delvis omfatte voksne («jenter under 20 år»).

Politiet har adgang, men ikke plikt, til å utlevere informasjon om rettighetstap til private aktører, for eksempel dersom det er nødvendig for å forebygge lovbrudd, jf. politiregisterloven § 27. Informasjon kan også utleveres til private i deres interesse blant annet dersom det er nødvendig for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte, jf. politiregisterloven § 31. Bestemmelsene bygger imidlertid på en forutsetning om at mottakeren skal ha anledning til å motta dem. Departementet vurderer derfor at det er behov for en klar hjemmel som sikrer idretten adgang til å behandle opplysninger om rettighetstap. Departementet viser også her til at den foreslåtte lovbestemmelsen begrenser tilgangen til personopplysninger til «når det er nødvendig» for å forebygge, avdekke eller reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.». Dette innebærer at den foreslåtte bestemmelsen ikke vil gjelde opplysninger om rettighetstap som ikke er relevante for de nevnte formålene.

Opplysninger som gjelder lovbrudd som har forekommet i forbindelse med trening, konkurranse eller annet organisert idrettsarrangement, eller lovbrudd som er utført i en relasjon som innebærer et *tillits- eller ansvarsforhold overfor andre i idretten*.

For det fjerde, foreslår departementet en hjemmel som gir idretten mulighet til å behandle opplysninger som gjelder lovbrudd som har forekommet i forbindelse med trening, konkurranse eller annet organisert idrettsarrangement, eller lovbrudd som er utført i en relasjon som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor andre i idretten. Dette vil være opplysninger som ikke har sitt opphav fra en politiattest, men som idretten har mottatt på andre måter.

Departementet vurderer at for å sikre trygge arenaer for deltakelse gjennom å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold i idretten, er det vesentlig at idretten har mulighet til å følge opp opplysninger de mottar om lovovertrедelser som har forekommet i en idrettslig kontekst. Dette henger tett sammen med idrettens ansvar for å ta vare på de som deltar i idrett. Det er også i samfunnets interesse at aktører som tilbyr arenaer for fritidsaktiviteter har mulighet til å reagere mot personer som begår lovovertrедelser som kan utgjøre en risiko for andre deltakere. Slike saker vil blant annet kunne behandles innenfor idrettens eget sanksjonssystem.

Departementet vurderer derfor at inngrepene som gjøres i den enkeltes personvern, ved at idretten får mulighet til å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser om forhold som har forekommet i en idrettslig kontekst, vil stå i forhold til målet som skal oppnås.

Behandlingen av opplysninger vil også for dette alternativet bare være lovlig når det er nødvendig for å oppnå de nevnte formålene. Dette innebærer at bestemmelsen ikke gjelder for behandling av opplysninger om andre typer lovbrudd knyttet til idretten som ikke kan sies å falle inn under de nevnte formålene. Et eksempel på dette kan være straffedommer knyttet til økonomiske misligheter, for eksempel underslag av midler tilhørende en klubb.

Forslaget vil gjelde for opplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser som har foregått ifm. idrettsarrangementer eller i en annen idrettslig kontekst eller relasjon. Det omfatter opplysninger om lovbrudd som har forekommet i forbindelse med trening eller konkurranse. Alternativet omfatter også lovbrudd i forbindelse med annet organisert arrangement i regi av idretten. Dette vil for eksempel kunne være en treningsleir, et hotellopphold ifm. overnatting før eller etter et idrettsarrangement eller en organisert sosial samling i regi av idretten. Alternativet gjelder også lovbrudd som er utført i en relasjon som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor andre i idretten, for eksempel hvor en trener eller annen frivillig har utsatt en utøver for et seksuelt overgrep og blitt dømt for dette, men hvor hendelsen ikke har forekommet i forbindelse med trening, konkurranse eller annet idrettsarrangement. Tillits- og avhengighetsforholdet mellom de involverte tilsier at slike hendelser også bør kunne omfattes av en hjemmel til å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser.

Det foreslåtte alternativet vil for eksempel kunne være aktuelt i tilfeller hvor idretten får opplysninger om at en person som har begått et seksuelt overgrep eller voldstilfelle i en idrettslig kontekst blir anmeldt, påtalt og dømt i de ordinære domstolene. Idretten vil da kunne ha behov for å ta stilling til hvilke konsekvenser slike avgjørelser skal ha for personens deltakelse i idretten. I noen tilfeller vil det være ønskelig for idretten å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertrædelser ifm. behandling av saker i idrettens eget sanksjonssystem.

Departementet har vurdert om idretten også bør ha mulighet til å behandle opplysninger om straffedommer og andre lovbrudd som har forekommet utenfor en idrettslig kontekst/relasjon for å kunne forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.». Det kan argumenteres med at en person som begår et seksuelt overgrep eller utøver vold i en annen sammenheng, vil kunne utgjøre en risiko på idrettsbanen, og at behandlingsansvarlige innen idretten derfor bør ha mulighet til å behandle slike personopplysninger om personer som skal delta i en idrettslig kontekst.

Utover barneomsorgsattesten, er ikke departementet kjent med at det foreligger en hjemmel til at idretten kan be om politiattest for personer som skal delta i eller ha ansvarsoppgaver i idretten generelt, for eksempel en person med treneroppgaver overfor voksne (personer over 18 år).

Behandling av informasjon om straffedommer og lovovertrædelser vil i utgangspunktet kunne utgjøre et stort inngrep i en persons personvern. Når lovgiver ikke har åpnet opp for at det skal være adgang til å kreve vandelskontroll gjennom politiattest, utover barneomsorgsattesten, for å kunne delta eller ha verv i idretten, mener departementet at det dermed heller ikke vil være rimelig å åpne opp for at idretten skal ha en generell hjemmel til å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertrædelser som har forekommet utenfor den idrettslige konteksten. Departementet viser også til at dette alternativet ikke er begrenset til forhold som gjelder barn, unge og andre sårbare grupper, men gjelder også hendelser overfor voksne. Det potensielle omfanget av behandling av personopplysninger vil dermed kunne være langt større enn for de foregående alternativene som foreslås. Voksne har også et mindre behov for beskyttelse enn barn. Hensynet til den registrertes rettigheter vurderes derfor her å veie tyngre enn hensynet til å kunne oppnå de nevnte formålene. Overgrep, vold og andre uønskede forhold som foregår utenfor en idrettslig kontekst vil naturligvis forventes fulgt opp i tilstrekkelig grad av politi og de ordinære domstolene, men uten at idretten vurderes å ha et begrunnet behov for å behandle personopplysninger som gjelder disse forholdene. Departementet foreslår derfor ikke en hjemmel som gir adgang til at idretten på generelt grunnlag skal kunne behandle personopplysninger om straffedommer og lovovertrædelser som gjelder forhold som har foregått utenfor en idrettslig kontekst.

5.8 Hvem det kan behandles personopplysninger om

Norges idrettsforbund vurderer at det vil kunne være behov for å hente inn og lagre personopplysninger om potensielt alle med tilknytning til norsk idrett for å oppnå de aktuelle formålene. Dette kan inkludere personer med nåværende eller tidligere roller i

idretten, primært ansvarspersoner, som en sak om et mulig overgrep eller en trakassering- eller voldssak vil være rettet mot, utsatte og eventuelle vitner. Det vil kunne inkludere både barn og voksne som er ansatte, medlemmer og frivillige.

Departementet mener at en slik tilnærming til hvem det kan behandles personopplysninger om blir for vid og foreslår at kretsen det kan behandles personopplysninger om, som hovedregel skal være de som til enhver tid har en aktiv rolle i idretten. Forslaget § 7 første ledd beskriver hvilke roller dette kan være. Departementet foreslår i § 7 første ledd at idretten skal kunne behandle personopplysninger om utøvere, trenere, dommere, funksjonærer og personer som innehar andre frivillige verv eller oppgaver i idretten.

Utøvere kan være både barn og voksne. Trenere kan også være både barn og voksne, og vil primært omfatte trenere som ikke er ansatt i et organisasjonsledd. For personer som er ansatt, vil regelverket om behandling av personopplysninger i arbeidsforhold kunne gjøres gjeldende samt annet regelverk som gjelder for arbeidsforhold. Lovforslaget gjelder derfor primært for personer i idretten som ikke faller inn under slikt regelverk.

Når det gjelder personer som innehar andre frivillige verv eller oppgaver i idretten, har departementet vurdert om det bare bør være adgang til å behandle opplysninger om frivillige som har kontakt med utøvere. Det er et sterkt hensyn bak dette lovforslaget å forhindre seksuelle overgrep, trakassering, inkludert seksuell trakassering, og voldshandlinger rettet mot utøvere, trenere, dommere og funksjonærer. Den sterke graden av frivillig innsats som ligger til grunn for all idrettsaktivitet, tilsier at også frivillige som ikke har direkte kontakt med utøvere bør ha et vern mot seksuelle overgrep, trakassering eller vold som forekommer når personen opptrer i kapasitet av å være frivillig i idretten, for eksempel gjennom å bidra med kontorarbeid eller vaffelsteking. Departementet foreslår derfor at som et utgangspunkt bør det ikke være noen skranker i hvilke roller frivillige eller tillitsvalgte har innen idretten, for at de skal kunne omfattes av denne loven.

Departementet har videre vurdert om lovforslaget også bør åpne opp for at idretten skal kunne behandle personopplysninger om tilskuere som er til stede på et idrettsarrangement. Departementet vurderer at dette i hovedsak ville være aktuelt for å forebygge eller reagere mot trakassering eller vold, såkalt tribunevold. Idretten vil imidlertid ha få muligheter til å sanksjonere mot tilskuere som ikke samtidig er egne medlemmer, tillitsvalgte eller frivillige. Departementet legger til grunn at idretten i noen sammenhenger vil kunne utestenge personer fra arenaer eller arrangement ut fra selvråderett over egen eiendom, uten at det behandles særlige kategorier personopplysninger i den sammenheng. Samtidig vil det ofte være hensiktsmessig at politiet følger opp saker som involverer tilskuere på idrettsarrangementer. Departementet foreslår derfor ikke å inkludere tilskuere i persongruppen det kan behandles opplysninger om.

Det kan også tenkes tilfeller hvor det er aktuelt å reagere mot trakassering eller vold mot tilskuere til idrettsarrangementer, utøvd av utøvere, trenere, dommere, funksjonærer eller personer som innehar andre frivillige verv eller oppgaver i idretten. Departementet legger til grunn at det i slike tilfeller normalt vil være flere vitner til hendelsene. I den grad det

likevel skulle være behov for å behandle personopplysninger om de aktuelle tilskuerne, vurderer departementet at slik behandling bør basere seg på samtykke.

I § 7 andre ledd foreslår departementet at hvert organisasjonsledd bare kan behandle personopplysninger om egne medlemmer, tillitsvalgte og frivillige, samt andre personer som skal ha en rolle eller utføre oppgaver i organisasjonsleddet og personopplysninger om tilsvarende gruppe personer i et direkte underliggende organisasjonsledd. Andre ledd beskriver altså hvilken tilknytning en person må ha til organisasjonsleddet for at organisasjonsleddet etter loven skal kunne behandle særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser om denne personen.

For idrettslag innebærer denne avgrensningen at de også kan behandle personopplysninger om personer som har eller er tiltenkt å ha roller eller oppgaver i laget. I noen tilfeller vil det kunne være nødvendig å behandle opplysninger om personer som ikke ennå er medlemmer, eller ikke ennå har blitt tillitsvalgt eller frivillig. Dette vil for eksempel være tilfelle der en person må framvise barneomsorgsattest i forkant av et treneroppdrag. Videre vil muligheten til å behandle opplysninger om personer som ikke ennå er tilknyttet organisasjonsleddet kunne forhindre såkalte «vandrere» i idretten. Med vandrere menes det her personer som søker seg til f.eks. idrettslag B når det foreligger varsler eller annen informasjon i idrettslag A om at personen har begått handlinger som faller inn under denne loven, eksempelvis seksuelle overgrep. Vandrerne vil på denne måten forsøke å unndra seg et kontroll- og sanksjonssystem samt minimere risikoen for å bli oppdaget og utestengt fra idretten. Derfor er det spesielt viktig at idretten også kan behandle opplysninger om denne gruppen med personer.

I utgangspunktet behandles personopplysninger lokalt i det aktuelle organisasjonsleddet. Et organisasjonsledd vil imidlertid kunne søke veiledning og råd hos et overordnet organisasjonsledd, for eksempel en idrettskrets, et særforbund eller Norges idrettsforbunds sentrallledd, i saker som gjelder seksuelle overgrep, trakassering og vold. I veiledningssaker vil det ikke alltid være behov for å behandle særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser, men Norges idrettsforbund har påpekt overfor departementet at dette likevel kan være nødvendig i noen sammenhenger.

Departementet foreslår derfor at et organisasjonsledd skal kunne behandle personopplysninger om personer tilknyttet et underliggende organisasjonsledd. En slik adgang vil kunne bidra til å sikre en forsvarlig behandlingsprosess og ivareta personvern hensynene på en best mulig måte.

Tanken bak avgrensningen i forslaget § 7 andre ledd er at hvert organisasjonsledd i Norges idrettsforbund kun skal behandle personopplysninger om personer tilknyttet egen idrett eller eget geografiske område. Dette betyr for eksempel at Norges Fotballforbund og deres fotballkretser kan behandle personopplysninger om personer tilknyttet deres fotballklubber, mens Oslo idrettskrets kan behandle personopplysninger om personer tilknyttet idrettslag i Oslo.

Norges idrettsforbunds sentralledd vil kunne ha behov for å behandle personopplysninger om personer tilknyttet alle underliggende organisasjonsledd. De vil for det første kunne ha en rådgivnings- eller veiledningsrolle overfor underliggende ledd. For det andre, vil de også ha behov for å behandle personopplysninger for å følge opp forbundets sanksjonsregelverk. I saker der det er bevismessig grunnlag etter idrettens regler for å forfølge seksuelle overgrep, trakassering eller vold i idretten, er anbefalingen til organisasjonsleddene at saken løftes til vurdering i Norges idrettsforbunds påtalenemnd eller direkte til Norges idrettsforbunds domsutvalg. For det tredje vil Norges idrettsforbund ha behov for å behandle personopplysninger som er nødvendige for å følge opp dommer om rettighetstap.

Forslaget til § 7 første og andre ledd gjelder i utgangspunktet bare for personer som har, eller vil kunne komme til å ha, en aktiv rolle eller tilknytning til et organisasjonsledd. Departementet ser at idretten unntaksvis også kan ha behov for å behandle personopplysninger om personer som ikke lenger har en aktiv tilknytning til idretten, for å kunne oppnå formålene i loven. For eksempel kan dette være tilfelle dersom en person har meldt seg ut av et idrettslag etter å ha blitt utsatt for en handling som omfattes av loven § 3, men likevel ønsker at idretten følger opp med idrettslige sanksjoner overfor personen som har utført handlingene og som fortsatt har en tilknytning til idretten. At idretten i slike tilfeller har mulighet til å behandle særlige kategorier personopplysninger om personen som ikke lenger er medlem, kan være viktig for å oppnå idrettens hovedformål om trygge arenaer for deltakelse og for å forebygge nye hendelser.

I forslaget § 7 tredje ledd åpner departementet derfor opp for at det skal være mulig å behandle personopplysninger om personer som hadde en rolle i eller tilknytning til idretten da en handling fant sted, dersom dette er nødvendig for å følge opp en konkret handling som faller inn under lovens omfang. Departementet vurderer at et sentralt moment i nødvendighetsvurderingen i slike tilfeller vil være om personen som har vært utsatt for handlingen ønsker at saken forfølges videre av idretten. Dersom dette ikke er tilfelle, vurderer departementet at det vil kunne være vanskelig å anse inngrepet i personvernet til denne personen som forholdsmessig i lys av formålet som søkes oppnådd.

Personopplysninger kan etter lovforslaget bare behandles i den grad det er nødvendig for å oppnå formålene som er angitt i lovforslaget §§ 5 og 6. Departementet legger til grunn at det i de aller fleste tilfeller kun vil være nødvendig for idretten å behandle personopplysninger i tilknytning til handlinger som har forekommet i en idrettslig sammenheng. Dette innebærer at når utøvere, trenere, dommere, funksjonærer og frivillige ikke opptrer i kapasitet av sine roller i idretten, vil det i de fleste tilfeller ikke kunne anses for å være nødvendig for idretten å behandle personopplysninger om personene. Unntak fra dette utgangspunktet vil imidlertid kunne forekomme. Et eksempel kan være der det foreligger en relasjon som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold mellom personer i idretten, for eksempel dersom en trener forgriper seg på en utøver utenfor et organisert idrettsarrangement, trening e.l. Et annet eksempel kan være dersom et organisasjonsledd får kunnskap om lovbrudd som en person har begått utenfor en idrettslig sammenheng, men som gir grunnlag for å innhente fornyet vandelskontroll for denne personen.

Departementet understreker at den foreslåtte loven ikke vil gi hjemmel til å behandle særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om straffedommer og lovovertrædelser om utøvere, trenere, dommere, funksjonærer eller frivillige for å oppnå andre formål enn det loven omfatter, for eksempel for å avdekke underslag, kampfiksing, doping eller andre forhold som ikke er nevnt i loven.

5.9 Deling av personopplysninger

5.9.1 Deling av personopplysninger mellom organisasjonsledd i Norges idrettsforbund

For å oppnå formålene om å forebygge, avdekke og reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.», vil et behandlingsansvarlig organisasjonsledd i idretten i noen tilfeller kunne ha behov for å dele innhentede personopplysninger med andre organisasjonsledd, dvs. andre behandlingsansvarlige etter denne loven. Dette kan være tilfeller hvor et organisasjonsledd innehar informasjon, for eksempel fra sin varslingskanal, som tilsier at det kan være en risiko for at en person kan begå «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.». I den sammenheng kan det være nødvendig å dele særlige kategorier personopplysninger eller opplysninger om straffedommer eller lovovertrædelser for å kunne forebygge nye hendelser i tilstrekkelig grad.

I § 8 første ledd i lovforslaget foreslår departementet at personopplysninger som omfattes av loven kan deles med overordnet eller underliggende organisasjonsledd, samt med Norges idrettsforbund påtalenemnd, domsutvalg og appellutvalg, dersom og i den utstrekning det er nødvendig for å forebygge, avdekke eller reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.».

I § 8 andre ledd foreslår departementet at det i noen tilfeller også kan deles personopplysninger med sideordnet organisasjonsledd. Dette kan også innebære deling på tvers av særidretter. Dette vil være avgrenset til tilfeller hvor organisasjonsleddet har grunn til å tro at en person skal ha en rolle eller utføre oppgaver i det organisasjonsleddet opplysningene deles med. Også her vil deling være begrenset til situasjoner hvor deling er nødvendig for å oppnå formålene i loven.

Første ledd vil blant annet dekke tilfeller hvor det er aktuelt å forfølge en sak i Norges idrettsforbunds eller et særforbunds disiplinærutvalg, domsutvalg eller lignende. I slike tilfeller vil en sak oftest starte i et idrettslag, for eksempel som en varslings sak. For å behandle saken som en disiplinær sak, med eventuell påtale og dom innenfor idrettens systemer, vil det kunne være nødvendig å dele opplysninger mellom et organisasjonsledd som opprinnelig mottok opplysninger i en varslings sak og organisasjonsledd som behandler en sanksjonssak etter idrettens regelverk.

Første ledd vil også dekke tilfeller hvor et organisasjonsledd, for eksempel et idrettslag, har behov for å innhente råd og veiledning fra et overordnet organisasjonsledd i håndteringen av konkrete tilfeller av «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.».

Andre ledd skal blant annet dekke tilfeller hvor det er behov for å dele personopplysninger mellom idrettslag for å forebygge nye handlinger i form av «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.». Dette kan for eksempel være tilfelle når en person har treneroppgaver i flere idrettslag samtidig og et av idrettslagene blir oppmerksom på at personen har fått en dom som tilsier at det må hentes inn ny barneomsorgsattest.

Det skal også dekke tilfeller hvor det er behov for å forebygge nye handlinger fra såkalte «vandrere». Med vandrere menes personer som søker seg til andre verv i idretten andre steder i landet, når det foreligger varsler eller annen informasjon om at personen har begått handlinger som faller inn under denne loven, eksempelvis «seksuelle overgrep mv.».

I departementets forslag til andre ledd avgrenses muligheten til å dele personopplysninger til tilfeller hvor organisasjonsleddet har grunn til å tro at en person skal ha en rolle eller utføre oppgaver i det organisasjonsleddet opplysningene deles med. Det gis med andre ord ikke mulighet til å dele personopplysninger med et bredt utvalg av organisasjonsledd i en forebyggende hensikt. Det er departementets vurdering at en slik bred deling ikke vil være forholdsmessig med utgangspunkt i de inngrep som gjøres i personvernet. En målrettet deling av personopplysninger til organisasjonsledd hvor vedkommende person er tiltenkt en ny rolle, vil derimot ha en direkte og sterk forebyggende effekt, og vil dermed kunne forsvare det aktuelle inngrepet i personvernet. I alle tilfeller må en eventuell deling av personopplysninger med andre organisasjonsledd vurderes opp mot måloppnåelse for det aktuelle formålet i det konkrete tilfellet, og delingen må stå i forhold til inngrepet som gjøres i de registrertes personvern.

5.9.2 Deling av opplysninger om offer for handlinger som omfattes av loven

Departementet har vurdert om det bør foreslås en begrensning i muligheten til deling av personopplysninger som gjelder personer som har blitt utsatt for «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.» som definert i loven § 3. Det kan stilles spørsmål om deling av personopplysninger som gjelder et offer for slike handlinger vil være nødvendig for å kunne forebygge, avdekke eller reagere mot «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.». I tillegg vil en slik begrensning i lov sikre minimering av informasjonsflyten og ikke la det være opp til det enkelte organisasjonsledd å avgjøre om slik deling er nødvendig eller ikke. Departementet vil her særlig peke på at mange av Norges idrettsforbunds organisasjonsledd er små og med frivillige som besitter verv og posisjoner. Det kan være krevende for mindre organisasjonsledd å vurdere hva som er nødvendig å dele i det enkelte tilfellet, for eksempel for å forebygge nye tilfeller av seksuelle overgrep. Et hensyn som taler mot en slik begrensning, kan imidlertid være at det kan oppstå situasjoner hvor det ikke deles nok opplysninger til å kunne stoppe personer som det er behov for å frata en videre rolle innen idretten ut fra hensynene i loven. Videre kan det forekomme at varsler om hendelser sendes til et organisasjonsledd som ikke er ansvarlig for saken, for eksempel sendes direkte til Norges idrettsforbunds sentrallledd. I slike tilfeller vil det også kunne være behov for å dele informasjon om hvem

som har vært utsatt for handlingene og hva handlingene omfatter, med et annet organisasjonsledd som vil være ansvarlig for videre oppfølging.

Videre kan det stilles spørsmål om et eventuelt forbud mot deling av opplysninger om et offer, kun bør gjelde i de tilfeller som omtales i § 8 andre ledd, altså deling som er nødvendig for å forebygge nye handlinger når det er grunn til å tro at en person skal ha en rolle eller utføre oppgaver i et annet organisasjonsledd. I saker som omfattes av § 8 første ledd, for eksempel deling av opplysninger mellom organisasjonsledd ifm. rådgivning ved behandling av et varsel, kan det i større grad være nødvendig å også dele informasjon om den som har blitt utsatt for handlingene, for å opplyse saken best mulig.

Departementet stiller også spørsmål ved om en regel som forbyr deling av opplysninger om offeret i tilfelle bør begrenses til å gjelde i situasjoner hvor personer under 18 år er offer. Det skal i en nødvendighetsvurdering tas særlig hensyn til inngrep i barns personopplysninger. Loven gjelder opplysninger som i mange tilfeller vil kunne oppfattes som svært sensitive. Dette kan tale for å gi et forbud mot deling av sensitive personopplysninger som gjelder barn som har blitt utsatt for handlinger omfattet av loven. På den andre siden, vil slike opplysninger være sensitive også for voksne personer, noe som taler for at deling av opplysninger om alle offer eventuelt bør begrenses.

Departementet ber særlig om høringsinstansenes innspill på om det bør foreslås en bestemmelse om begrensnings av deling av opplysninger om offeret, og hvordan en slik bestemmelse i tilfelle bør rammes inn. Se departementets forslag til alternativer i § 8 tredje ledd.

Departementet foreslår uansett at deling av opplysninger om den som har blitt utsatt for handlinger omfattet av definisjonene i loven § 3 skal være tillatt når opplysningene deles for å kunne behandle en sak i Norges idrettsforbunds påtalenemnd, domsorgan eller appellorgan. For å kunne behandle en sak etter idrettens regler i idrettens sanksjonsapparat, vil det kunne være behov for å behandle særlige kategorier opplysninger knyttet til et offer, for eksempel informasjon om at trakassering eller vold var motivert av offerets hudfarge eller legning, eller informasjon om et offers helsemessige konsekvenser av seksuelle overgrep eller voldshandlinger. Blant annet kan rasistisk motivert vold straffes strengere enn vold basert på andre grunnlag innen idretten. Departementet vurderer derfor at når en sak forfølges i et sanksjonsspor innen idretten, vil det kunne være nødvendig å dele opplysninger med organisasjonsleddene som følger opp en slik sanksjonssak, for å oppnå formålene i loven.

5.9.3 Behandling av uverifiserte opplysninger og andre begrensninger

Departementet legger til grunn at for å oppnå de nevnte formålene, vil det også kunne være nødvendig å dele personopplysninger som ikke ennå er verifiserte. Departementet antar at innenfor idrettsfeltet vil kunne fremkomme en del uverifiserte personopplysninger som det både kan være nødvendig å behandle og eventuelt også dele.

Personvernforordningen oppstiller ikke noe generelt forbud mot behandling av slike opplysninger eller personopplysninger med et usikkert sannhetsinnhold. Prinsippet om

«riktighet» som følger av personvernforordningens artikkel 5 nr. 1 bokstav d vil imidlertid likevel kunne innvirke på behandlingen av slike opplysninger.

Bestemmelsen i artikkel 5 nr. 1 bokstav d pålegger den behandlingsansvarlige å sikre at personopplysninger er korrekte og oppdaterte. Denne plikten vil i tilfeller, hvor opplysninger deles, måtte gjelde for alle organisasjonsledd som behandler opplysningene. Lovforslaget åpner ikke for viderebehandling av personopplysninger til andre formål enn det lovforslaget omfatter. Eventuell deling av personopplysninger må derfor bidra til å oppnå formålene om å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold i idretten.

Departementet forutsetter at eventuell deling av opplysninger ledsages av informasjon fra den behandlingsansvarlige til de registrerte om at opplysningene deles med andre organisasjonsledd og hvilket organisasjonsledd som til enhver tid er behandlingsansvarlige.

5.10 Tiltak for å ivareta de registrertes grunnleggende rettigheter og interesser

5.10.1 Innledning

Personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g krever at det rettsgrunnlaget som gir grunnlag for behandling av særlige kategorier personopplysninger må sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser. Videre krever personvernforordningen artikkel 10 at rettsgrunnlaget som gir adgang til å behandle personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser utenfor offentlige myndigheters kontroll, må sikre nødvendige garantier for de registrertes rettigheter og friheter.

I dette kapitlet beskriver departementet hvordan og av hvem personopplysningene skal behandles. Det foreslås blant annet en egen bestemmelse om tilgangsstyring og taushetsplikt i lovforslaget. Departementet viser også til den foreslåtte forskriftshjemmelen, se punkt 5.11 nedenfor, som åpner opp for at departementet kan gi nærmere regler om blant annet lagringstid, sletterrutiner m.m.

Departementet vurderer at disse tiltakene, sammen med de generelle personvernreglene som følger av personopplysningsloven og personvernforordningen, samlet sett vil ivareta kravene i personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g og artikkel 10 om å sikre tiltak og garantier for de registrertes rettigheter, interesser og friheter.

5.10.2 Tilgangsstyring

Når det gjelder hvem innenfor de ulike organisasjonsleddene i Norges idrettsforbund som vil behandle personopplysninger tilknyttet saker om «seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv.», kan dette variere med hensyn til hvilket organisasjonsledd det er snakk om. I idrettslagene vil politiattestansvarlig, daglig leder, trener og lagleder være definerte roller som mottar denne type opplysninger. I idrettskretsene og i Norges idrettsforbund

sentralt vil ansatte med ansvar for rådgivning i saker om seksuelle overgrep m.m. være de som mottar og behandler opplysninger. Videre vil personopplysninger tilknyttet varslingssaker som registreres og oppbevares i varslingsskanalen MittVarsel, håndteres av tildelte, definerte funksjoner i løsningen (administrator og saksbehandler). I Norges idrettsforbunds påtalenemnd og domsorganer behandles personopplysningene av de til enhver tid sittende tillitsvalgte med sekretærer. Særforbund under Norges idrettsforbund kan også opprette egne disiplinær- og sanksjonsutvalg som ilegger reaksjoner for blant annet brudd på kamp- og konkurranseregler og vil være behandlingsansvarlig for personopplysninger om egne medlemmer i slike tilfeller.

Departementet merker seg at de ulike organisasjonsleddene under Norges idrettsforbund vil ha varierende størrelse og dermed varierende grad av profesjonalitet. Departementet vurderer det som positivt at Norges idrettsforbund har en veiledende rolle overfor sine underliggende organisasjonsledd, både med hensyn til å veilede om hvordan saker om seksuelle overgrep, trakassering eller vold bør håndteres i det enkelte organisasjonsledd og med hensyn til å etablere gode rutiner for behandling av personopplysninger med hjemmel i denne loven.

Departementet har merket seg at antall organisasjonsledd som er tilknyttet Norges idrettsforbund, fører til at omfanget av personer som i teorien kan behandle personopplysninger etter dette lovforslaget potensielt blir omfattende. Norges idrettsforbund gjennomfører imidlertid kursing av alle som får tilgang til varslingssportalen MittVarsel, hvor et av temaene er konfidensialitet. I kurset opplyses det om at opplysninger som innhentes i forbindelse med varslingssaker kun skal deles videre til de som har et nødvendig behov for informasjonen for å kunne saksbehandle varselet, eller eventuelt til offentlige myndigheter som trenger informasjonen for å forebygge/avverge eller strafferettslig forfølge lovbrudd. I tillegg omtales prinsippet om konfidensialitet både på Norges idrettsforbunds nettsider om varsling samt i veilederen for varslingssaker.

For å sikre at personopplysninger kun behandles i nødvendig utstrekning og av færrest mulig personer i hvert organisasjonsledd, foreslår departementet en bestemmelse om at den behandlingsansvarlige skal sørge for tilgangsstyring, se forslaget § 9.

Tilgangsstyringen innebærer at personer tilknyttet organisasjonsleddet bare skal ha tilgang til personopplysninger dersom og i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle formålene nevnt i loven. Tilgangsstyringen innebærer at hvert organisasjonsledd må definere hvilke roller i sin organisasjon som skal håndtere saker som gjelder forebygging, avdekking og reaksjoner mot «seksuelle overgrep, trakassering og vold mv.».

5.10.3 Personopplysningssikkerhet

Som selvstendige rettssubjekter og behandlingsansvarlige, vil samtlige organisasjonsledd under Norges idrettsforbund være underlagt de kravene personvernregelverket stiller til informasjonssikkerhet og personvern, og organisasjonsleddene er selv ansvarlige for å sørge for at kravene etterleves. Situasjonen er her sammenlignbar med annen nasjonal lovgivning som organisasjonsleddene er underlagt, som regnskapsloven, skatteloven, arbeidsmiljøloven osv. Kravene til informasjonssikkerhet innebærer blant annet at det

enkelte organisasjonsleddet har ansvar for å etablere sitt eget internkontrollsystem. Der skal alle behandlingsaktiviteter som inneholder behandling av personopplysninger dokumenteres, det skal benyttes forsvarlige løsninger for oppbevaring av opplysninger, og rutiner for sletting skal være på plass.

Norges idrettsforbund sentralt tilbyr løsninger som tilrettelegger for ivaretagelse av personvern, og at kravene til informasjonssikkerhet kan etterleves i hele organisasjonen. Norges idrettsforbund har for eksempel etablert den felles digitale tjenesten MittVarsel for håndtering av varslings saker i idretten, se nærmere om dette i kapittel 2.2.3.1 over. Denne tjenesten kan alle organisasjonsleddene benytte. Varslingskanalen sikrer en forsvarlig oppbevaring av personopplysningene som registreres og ivaretagelse av de kravene som stilles til informasjonssikkerhet. Norges idrettsforbund har overfor departementet presisert at varslingskanalen vil være det foretrukne stedet å registrere personopplysninger som omtalt i personvernforordningen artikkel 9 og 10 og vil oppfordre på det sterkeste sine organisasjonsledd om å ta denne løsningen i bruk for behandling av slike personopplysninger.

Norges idrettsforbund tilbyr også andre digitale løsninger, som medlemsadministrasjon og aktivitetsløsninger, der det tilrettelegges for at organisasjonsleddene kan ivareta de lovpålagte pliktene til informasjonssikkerhet, i form av blant annet sikker lagring og god tilgangsstyring. Bruk av de digitale fellesløsningene som er etablerte, og som stadig utvikles, vil bidra til at organisasjonsleddene kan ivareta kravene til informasjonssikkerhet som de er underlagt. Departementet vurderer at slike løsninger vil tilfredsstille kravene i personvernregelverket til personopplysningssikkerhet.

Departementet foreslår også en bestemmelse om taushetsplikt for personer som får tilgang til personopplysninger etter lovforslaget. Taushetsplikten kan imidlertid ikke være så omfattende at formålene opplysningene er innhentet for, ikke lar seg oppnå.

Departementet foreslår derfor at taushetsplikten ikke skal være til hinder for at opplysningene brukes for å oppnå det formålet de er gitt eller innhentet for. Dersom det vurderes å være nødvendig å dele opplysninger som er innhentet med andre organisasjonsledd, i tråd med forslaget § 8, vil dette være for å oppnå de samme formålene som opplysningene opprinnelig ble hentet inn for. Departementet vurderer dermed at taushetsplikten ikke kommer i veien for slik deling.

Videre bør taushetsplikten heller ikke begrense den registrertes rett til å få informasjon om opplysninger som er samlet inn, særlig når opplysningene er samlet inn fra andre enn den registrerte selv. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom idretten mottar et varsel om at det har forekommet trusler eller vold basert på etnisitet eller seksuell legning, eller et varsel om at en person er dømt for seksuelle overgrep etter at det er innhentet politiattest. Departementet foreslår derfor at taushetsplikten ikke skal være til hinder for at opplysningene formidles til den registrerte når det er nødvendig for å oppfylle krav som følger av personvernforordningen kapittel III. Her må imidlertid den behandlingsansvarlige utvise varsomhet, slik at det ikke samtidig formidles informasjon som også kan inneholde sensitive personopplysninger om andre personer, for eksempel i saker om seksuelle overgrep.

5.10.4 Innhenting og registrering

Særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser vil kunne samles inn både fra den registrerte selv og fra andre. Det kan for eksempel bli gitt informasjon direkte fra den som er fornærmet til et organisasjonsledd, typisk i form av et varsel. Selve varselet vil i så fall kunne inneholde personopplysninger om varsleren selv, den det er varslet om og som er mistenkt for å ha begått et seksuelt overgrep, trakassering eller vold. Deretter vil organisasjonsleddet kunne samle inn ytterligere informasjon om saken i forbindelse med behandlingen av saken.

I saker som gjelder seksuelle overgrep vil kilden i hovedsak være den fornærmede, den som mistenkes, eller eventuelle vitner. Kilder kan derfor være både utøvere, trenere, tilskuere, frivillige, foresatte med mer. I tillegg vil organisasjonsledd i idretten kunne få informasjon fra politi, påtalemyndigheten, domstolene eller andre offentlige instanser, som deler informasjonen for å forebygge eller avverge nye overgrep, eller følge opp at et overgrep får konsekvenser innenfor idrettens selvdømme.

Dersom et organisasjonsledd får informasjon om et seksuelle overgrep begått av eller mot en person med tilknytning til organisasjonsleddet, vil det kunne være aktuelt for organisasjonsleddet å behandle saken med sikte på å ilegge idrettslige sanksjoner mot vedkommende. Det kan også være aktuelt at en sak får arbeidsrettslige konsekvenser dersom vedkommende er ansatt. Siden saker om seksuelle overgrep normalt blir politianmeldt, vil organisasjonsleddet kunne få informasjon om saken fra politiet, dersom politiet anser at slik utlevering er nødvendig for å avverge eller forebygge lovbrudd. I noen tilfeller vil organisasjonsleddet også få, informasjon fra de berørte i saken, som fornærmede og eventuelle vitner, som nevnt over. Hvordan det enkelte organisasjonsledd får eller innhenter opplysninger i slike saker, vil derfor kunne variere.

Informasjonen som organisasjonsleddet innhenter om saken vil kunne bli benyttet i forbindelse med en anmodning om påtale til Norges idrettsforbunds påtalenemnd, eventuelt i forbindelse med en påtale direkte til Norges idrettsforbunds domsutvalg. Organisasjonsleddet vil i så fall oversende all relevant informasjon om saken til påtalenemnda eller domsutvalget, som deretter vil behandle saken i henhold til sine rutiner. Tilsvarende vil et enkeltmedlem kunne oversende informasjon om en sak om et seksuelt overgrep i forbindelse med en anmodning om påtale til påtalenemnda.

I trakasseringssaker, både i saker som gjelder seksuell trakassering og annen trakassering, vil det ofte kunne være et behov for oppbevaring av dokumentasjon i form av skjermbilder fra dialog gjennom sosiale medier, videoklipp som deles mv. Idrettslagene vil erfaringsmessig ofte få tilsendt mer dokumentasjon i trakasseringssaker enn i overgrepssaker. Dette fordi det i overgrepssaker ofte er politiet som innhenter dokumentasjonen samt at sakene etterforskes i større grad.

Departementet er kjent med at Norges idrettsforbund sentralt har et etablert internkontrollsystem som blant annet inneholder rutiner for sikker og forsvarlig oppbevaring av personopplysninger. Norges idrettsforbund har også utarbeidet et malverk

for et internkontrollsystem som idrettslag og andre organisasjonsledd kan benytte for å få etablert tilsvarende rutiner.

5.10.5 Lagringstid

Etter personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav e skal personopplysninger «lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte i lengre perioder enn det som er nødvendig for formålene som personopplysningene behandles for».

Hvor lenge det enkelte organisasjonsledd i idretten lagrer personopplysningene vil variere ut fra det enkelte saksforhold. Lagringstiden vil blant annet kunne avhenge av behovet for oppfølging, hva en sak gjelder, og hvilken type opplysninger saken inneholder. Om en person for eksempel ilegges en reaksjon i idrettens egne sanksjonssystemer, vil det ikke nødvendigvis være nødvendig å lagre mer enn avgjørelsen, slik at de opplysningene som lå til grunn for avgjørelsen kan slettes.

Det vil være opp til den behandlingsansvarlige å sikre at personvernregelverkets krav om å minimere lagringstid for opplysninger overholdes. Departementet legger til grunn at hver behandlingsansvarlige som lovforslaget omfatter etablerer rutiner som sikrer gode rutiner for slik oppfølging. Departementet vurderer at det er essensielt at Norges idrettsforbund oppfordrer sine organisasjonsledd, særlig organisasjonsledd som er av mindre størrelse og profesjonalitet, til å ta i bruk utarbeidede maler fra Norges idrettsforbund for å sikre dataminimering gjennom etablering av egnede rutiner for sletting og lagringstid for ulike typer personopplysninger.

Departementet viser videre til den foreslåtte forskriftshjemmelen som omtales i punkt 5.8 nedenfor som gir departementet mulighet til å gi ytterligere regler om lagringstid.

5.10.6 Nærmere om ivaretagelse av den registrertes rettigheter

Personvernforordningen kapittel III gir den registrerte en rekke rettigheter i forbindelse med behandlingen av personopplysninger om seg selv. Lovforslaget innebærer i utgangspunktet ingen begrensninger i den registrertes rett til innsyn i opplysninger som er registrert om seg selv, rett til informasjon, retting eller begrenset behandling og rett til å protestere etter personvernforordningen kapittel III, jf. personopplysningsloven § 16. Disse rettighetene vil primært måtte ivaretas av den behandlingsansvarlige i den enkelte sak. Reglene som følger av personvernforordningen kapittel III, med de unntakene fra retten til informasjon og innsyn som er fastsatt i personopplysningsloven, vil etter departementets vurdering være tilstrekkelig til å balansere hensynet til de ulike partene i forhold som reguleres av loven her. Det vises her også til forslaget § 9 andre ledd om at taushetsplikten ikke skal være til hinder for at opplysninger formidles til den registrerte for å oppfylle krav som følger av personvernforordningen kapittel III. I denne sammenheng må den behandlingsansvarlige utvise varsomhet, slik at det ikke samtidig formidles personopplysninger om andre enn den registrerte selv i saker som omfattes av loven her.

I Norges idrettsforbund sentralt er det allerede utarbeidet rutiner som en del av internkontrollsystemet, som skal sørge for at de registrerte kan utøve sine rettigheter til blant annet innsyn, korrigerings og sletting. For andre organisasjonsledd som idrettslag, idrettskretser og særforbund, har Norges idrettsforbund utarbeidet et malverk som disse kan benytte for å ha tilsvarende rutiner på plass i sitt organisasjonsledd.

Håndteres en varslings sak gjennom MittVarsel, vil varsleren få beskjed om at henvendelsen er mottatt. Dersom varsleren er å anse som part i varslings saken, vil varsleren også få informasjon om videre saksgang. Den det er varslet om, vil også få informasjon om saksgang og om utfallet av saken. Det er organisasjonsleddet som mottar varselet som åpner saken i MittVarsel. I portalen ligger det både lenker til Norges idrettsforbunds nettsider om varslings og en veileder for varslings saker som redegjør for hvordan varslings saker skal følges opp. Er det tale om varsler om seksuelle overgrep, står det tydelig i både veileder og på nettsidene at politiet bør kontaktes først.

I noen sammenhenger vil det være nødvendig å behandle personopplysninger som ikke er verifiserte, for eksempel basert på anonyme varsler. Den behandlingsansvarlige (det enkelte organisasjonsledd) i idretten må derfor sørge for at det etableres rutiner for verifisering og eventuell korrigerings eller sletting av personopplysningene.

5.11 Behov for forskriftshjemmel

Departementet mener det kan være behov for ytterligere og mer detaljerte regler om behandling av personopplysninger for de aktuelle formålene, for å sikre at behandlingen skjer i tråd med de grunnleggende prinsipper for behandling av personopplysninger. Slike detaljerte og utdypende bestemmelser er ikke naturlig å regulere i lov, og egner seg etter departementets syn best i forskrifts form, da innholdet kan bli detaljert og omfangsrikt. Det foreslås derfor at departementet kan gi nærmere regler i forskrift om de ulike behandlingene. Dette kan omfatte blant annet regler om behandlingsansvarlig, hvilke personopplysninger som kan behandles, lagringstid og sletting av personopplysninger.

Blant annet kan det være aktuelt å gi forskriftsbestemmelser om hvem som er behandlingsansvarlig, dersom det viser seg å være vanskelig å identifisere hvilket organisasjonsledd innenfor Norges idrettsforbund som er behandlingsansvarlig for personopplysninger i ulike situasjoner. Departementet vil også, i nærmere dialog med idretten, vurdere om det er behov for å sette absolutte grenser for hvor lenge opplysninger kan lagres i forbindelse med forhold som lovforslaget omfatter. Personvernforordningens prinsipp om lagringsbegrensning tilsier at personopplysninger ikke skal lagres lenger enn nødvendig for formålet de ble innhentet for. I lys av at mange av organisasjonsleddene under Norges idrettsforbund er relativt små og drives i hovedsak på frivillig basis, kan det være hensiktsmessig å vurdere bestemmelser om lagringstid og sletting som gjør det enklere å overholde prinsippet om lagringsbegrensning i organisasjonsleddene. Departementet påpeker at eventuelle forskriftsbestemmelser om lagringstid, ikke vil åpne for lengre lagringstid enn det politiregisterlovgivningen gir føringer på, jf. for eksempel politiregisterforskriften § 37-2. Politiregisterforskriften § 37-2 gir anvisning på at en

politattest for eksempel ikke kan oppbevares «utover det tidspunkt vedkommende slutter i den stillingen som ga grunnlaget for vandelskontroll».

Departementet viser for øvrig til at Norges idrettsforbunds sentralledd tilbyr veiledning til sine underliggende organisasjonsledd om hvordan personopplysninger bør behandles for å være i tråd med personvernregelverket. Slikt veiledningsmateriale kan gjøre behovet for forskriftsregulering mindre, dersom det implementeres i de underliggende organisasjonsleddene.

Departementet har i tillegg vurdert om det kan være behov for en hjemmel til å gi forskrift om adgang til viderebehandling av opplysninger til andre formål enn de formålene som loven definerer. Departementet har imidlertid vanskelig for å se at det foreligger et behov som kan rettferdiggjøre viderebehandling for formål som er uforenlige med lovens formål. I den forbindelse er det lagt særlig vekt på at opplysningene lovforslaget omfatter i hovedsak vil være sensitive personopplysninger. Departementet foreslår derfor ingen hjemmel til å gi forskrift om viderebehandling til andre formål.

Gjenbruk av personopplysninger til statistiske forhold vil likevel være mulig, da dette ikke vurderes å være uforenlig med det opprinnelige formålet når behandlingen er underlagt nødvendige garantier. Det samme gjelder gjenbruk av personopplysninger til arkivformål i allmenhetens interesse og vitenskapelige eller historiske forskningsformål.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag for å behandle personopplysninger vil kunne effektivisere arbeidet i idretten med å forebygge seksuelle overgrep, trakassering og vold.

Forslaget vil ha få økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige, utover arbeidet med å utarbeide et lovforslag. Datatilsynet fører tilsyn med at personvernregelverket overholdes og vil dermed også bli tilsynsmyndighet overfor idretten ved oppfølging av denne loven.

7 Lovforslag

Lov om behandling av personopplysninger i organisasjonsledd tilknyttet Norges idrettsforbund ifm. seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å sikre en forsvarlig behandling av særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser når det er nødvendig å behandle slike opplysninger for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder for organisasjonsledd som er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (Norges idrettsforbund). Med organisasjonsledd menes sentralløddet, idrettskretser, særforbund, særkretser, regioner, idrettsråd og idrettslag.

Norges idrettsforbunds påtalenemnd, domsorgan og appellorgan skal også regnes som organisasjonsledd i denne loven.

Loven gjelder også på Svalbard.

§ 3 Definisjoner

Med seksuelle overgrep mv. menes handlinger som omfattes av straffeloven §§ 291 til 318.

Med trakassering mv. menes handlinger som omfattes av likestillings- og diskrimineringsloven § 13 første til femte ledd, herunder seksuell trakassering, og straffeloven § 267 a og 267 b.

Med vold mv. menes handlinger som omfattes av straffeloven §§ 251 til 252, §§ 263 til 264, §§ 266 til 266 a, §§ 271 til 275 og §§ 280 til 283 og som overstiger det som etter idrettens regler er godkjente handlinger i en idrett.

Handlingene i første til tredje ledd faller inn under loven her selv om de ikke straffes etter straffelovens bestemmelser. Handlingene i andre ledd som omfattes av likestillings- og diskrimineringsloven faller inn under loven her uavhengig av om de er bragt inn for Diskrimineringsnemnda.

§ 4 Behandlingsansvarlig

Organisasjonsleddet som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysningene og hvilke midler som skal benyttes er behandlingsansvarlig for opplysningene, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 7.

§ 5 Behandling av særlige kategorier personopplysninger

Når det er nødvendig for å forebygge, avdekke, eller reagere mot seksuelle overgrep, trakassering eller vold i idretten, kan den behandlingsansvarlige behandle følgende personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 nr. 1:

- a. opplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse
- b. opplysninger om politisk oppfatning
- c. opplysninger om religion
- d. opplysninger om en persons seksuelle orientering
- e. opplysninger om en persons seksuelle forhold
- f. helseopplysninger

§ 6 Behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser

Når det er nødvendig for å forebygge, avdekke, eller reagere mot seksuelle overgrep, trakassering eller vold mv. i idretten, kan den behandlingsansvarlige behandle følgende personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser, jf. personvernforordningen artikkel 10:

- a. opplysninger i barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39
- b. opplysninger som gir grunn til å tro at det er behov for å be om fornyet vandelskontroll, jf. politiregisterloven § 43
- c. opplysninger som er nødvendige for å kunne følge opp dommer om rettighetstap
- d. opplysninger som gjelder lovbrudd som har forekommet i forbindelse med trening, konkurranse eller annet organisert idrettsarrangement, eller lovbrudd som er utført i en relasjon som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor andre i idretten.

§ 7 Hvem det kan behandles personopplysninger om

Den behandlingsansvarlige kan behandle personopplysninger som nevnt i §§ 5 og 6 om personer som har følgende roller:

- a. utøvere
- b. trenere
- c. dommere og funksjonærer som deltar i en idrettskonkurranse
- d. personer som innehar andre frivillige verv eller oppgaver i idretten.

Hvert organisasjonsledd kan bare behandle personopplysninger om egne medlemmer, tillitsvalgte og frivillige samt andre personer som skal ha en rolle eller utføre oppgaver i organisasjonsleddet og tilsvarende gruppe personer i et underliggende organisasjonsledd.

Når det er nødvendig for å følge opp en konkret handling som omfattes av loven her, jf. § 3, kan den behandlingsansvarlige også behandle opplysninger om personer som hadde en rolle som nevnt i første ledd eller tilknytning som nevnt i andre ledd da handlingen skjedde.

§ 8 Deling av personopplysninger

Personopplysninger som omfattes av loven her kan deles med overordnet eller underliggende organisasjonsledd og med organisasjonsledd nevnt i § 2 andre ledd, dersom og i den utstrekning det er nødvendig for å oppnå formålene nevnt i §§ 5 og 6 bokstav b, c og d.

For å kunne dele personopplysninger som omfattes av loven her med andre organisasjonsledd enn de som er nevnt i første ledd, må organisasjonsleddet, i tillegg til kravene i første ledd, ha grunn til å tro at en person skal ha en rolle eller utføre oppgaver i det organisasjonsleddet opplysningene deles med.

[Personopplysninger som omfattes av loven her som gjelder [den][personer under 18 år] som har blitt utsatt for handlinger som nevnt i § 3, kan ikke deles [mellom organisasjonsledd][med andre organisasjonsledd enn de som er nevnt i første ledd]. Dette gjelder likevel ikke når opplysninger deles med det formål å behandle en sak i organisasjonsledd nevnt i § 2 andre ledd.]

§ 9 Tilgangsstyring og taushetsplikt

Den behandlingsansvarlige skal sørge for tilgangsstyring, slik at personer tilknyttet organisasjonsleddet bare har tilgang til personopplysninger som nevnt i §§ 5 og 6 dersom og i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle formålene nevnt i disse bestemmelsene.

Personer som har tilgang til personopplysninger etter denne loven, er underlagt taushetsplikt med hensyn til de nevnte opplysningene. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes for å oppnå det formålet de er gitt eller innhentet for, eller at opplysningene formidles til den registrerte for å oppfylle krav som følger av personvernforordningen kapittel III.

§ 10 *Forskrifter*

Departementet kan gi forskrift om behandling av personopplysninger etter denne loven, blant annet nærmere regler om behandlingsansvarlig, hvilke personopplysninger som kan behandles, lagringstid og sletting av personopplysninger.

§ 11 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.